

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДИ І СТАРШИХ

ЕКРАН

ЕКРАН - UKRAINIAN MAGAZINE for YOUTH & ADULTS

JAN.-APRIL 1972

СІЧЕНЬ - КВИТЕНЬ 1972

РІК VOL. XI

61-62

ЦІНА ПРИМ. 1.00

Слава поляглим за волю

Батьківщини!

Chornovil Protested Razing Of Soldiers' Graves in Lviv

Vyacheslav Chornovil

author of "The Chornovil Papers," published in 1968 by McGraw-Hill Co. in New York

LONDON, Eng. — Vyacheslav Chornovil, the Ukrainian journalist who was among the 19 Ukrainian intellectuals arrested last January 12th, protested to the Soviet Ukrainian authorities against the destruction of graves of the Ukrainian Sich Riflemen at Lviv's Yaniv cemetery.

One of the first Ukrainian dissidents whose accounts of Soviet trials in 1965-66 reached the West and were published in "The Chornovil Papers," the journalist wrote a letter of protest, dated September 16, 1971, to the "Pre-

sidium of the Supreme Council of the Ukrainian SSR, comrade Liashko, to the Central Committee of the Communist Party of Ukraine, comrade, Ovcharenko, and to the first deputy prime minister of the Ukrainian SSR, comrade Tronko."

The letter, widely distributed in Ukraine, found its way to the West and has been published in Ukrainian by the Ukrainian Central Information Service based in London. The letter, titled "A Declaration" reads as follows in English: —> 5

ГЕНЕРАЛ-ЧЕТАР МИРОН ТАРНАВСЬКИЙ
Вождь Української Галицької Армії 1920 р. Народився 29. VIII. 1869 р., помер 29. V. 1938 р. в Галичині. Поховано його у Львові на Янівському цвинтарі.

GENERAL MYRON TARNAVSKYJ (1869-1938), leader of the Ukrainian Halycska Army whose gravesite is found at the "Yaniwsky" Cemetery in Lviv.

Могили Українських Січових Стрільців на Янівському цвинтарі у Львові

Могила невідомого українського воїна на Янівському Цвинтарі у Львові
TOMB OF THE UNKNOWN SOLDIER, also found at the "Yaniwsky" Cemetery in Lviv.

ВЛАДИКА ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ ЗВІЛЬНЕНИЙ З УВ'ЯЗНЕННЯ

Ілюстрований італійський журнал "Дженте" помістив на своїх сторінках у виданні з дня 18 березня світлину Владика Василя Величковського в товаристві Верх. Архiepіскопа Йосифа Сліпого. Під великих розмірів світлиною був підпис: "В Римі "таємний" Єпископ з-поза залізної заслони". В нотатці було так написано (подається за перекладом щод. "Свобода"):
Василь Величковський (з ліва) та Кардинал Сліпий були

несподівано заскочені на одній із вулиць італійської столиці. Єпископ Величковський прибув до Риму кілька тижнів тому із тюрми в Советському Союзі за те, що таємно провадив релігійну діяльність у Львівській Епархії, головою якої є Кард. Сліпий. В дійсності Українська Церква правно не існує, а її вірні змушені утримувати контакти з Римом хібащо через передачі Ватиканського радіо.

Владика Величковський прибуде до Канади

Владика Василь Величковський, якого недавно звільнено з советської тюр-

ми, а який тепер перебуває в Римі, повідомив ВІПреоєв. Митрополита Кир Максима, що, за дозволом Верховного Архiepіскопа, відвідає Канаду. Владика Величковський прибуде до Канади після Великодних Свят. Такв вістку подала вінніпезька газета "Поступ".

A ROMA IL VESCOVO "SEGRETO" D'OLTRECORTINA

Archbishop Vasyl Velychkowsky (left) and Josyf Cardinal Slipyj in Rome.

ITALIAN MAGAZINE TELLS ABOUT ARCHBISHOP VELYCHKOWSKY

ROME, Italy. — The Italian illustrated magazine "Gente" brought out in its March 18th issue a photo of Archbishop Vasyl Velychkowsky walking side-by-side with Archbishop-Major Josyf Cardinal Slipyj in Rome, supplementing it with a story on the "mysterious prelate from behind the Iron Curtain", recently released by the Soviets after two years of imprisonment.

The article said that the arrest of Archbishop Velychkowsky was set up by the Soviets when the Ukrainian Catholic prelate was called out at night allegedly to impart the last rites to a dying person. When he did, said the article, the agents of the Soviet police arrested him and put him in jail. The police was already in possession of evidence of the Archbishop's religious activity, according to "Gente", when it sent an agent to the prelate who pretended to be a Vatican emissary.

The article explains the status of the Ukrainian Catholic Church in the USSR, stating that it is outlawed and that its faithful are compelled to maintain contacts with Rome "only through the Vatican radio".

"Msgr. Velychkowsky hopes that he will be able to return to the Soviet Union as soon as possible," says the article, "to continue his work among Catholics on the other side of the Iron Curtain." The article recalls that Cardinal Slipyj was also a victim of Communist persecution.

"Gente" does not cite the source of its information. Reliable sources have confirmed that neither of the Ukrainian prelates has imparted this information to the magazine.

ЕКРАН - ЕКРАН

Ілюстрований журнал • Illustrated bi-monthly
з українського життя • of the Ukrainian life

Видає В-во. „ЕКРАН”. Відпов. ред. А. Антонович

Адреса: ADDRESS:

A. ANTONOVYCH

2222 W. Erie Street

Chicago, Illinois 60612

U.S.A.

ДВОМІСЯЧНИК

PHONE 942-0126

ЦІНА ПРИМ. \$1.00

SINGLE COPY 1.00

річно \$6.00

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У ШИРОКОМУ СВІТІ

Six million died
in UKRAINE of famine
artificially created by
red Moscow 1932-33.

ЗЛОЖИЛИ

На пресовий фонд

проф. Р. Лукашевський Чикаго	\$ 50	По 4.00 дол.
д-р О. Утриско, Ньюарк, Н. Дж.	30	М. Городиська, Чикаго
Я. Войнаровський Чикаго	20	о. П. Джулинський
д-р П. Демус	10	І. Іваницька, Дітройт
д-р І. Ярош, Ірвінгтон, Н. Дж.	10	К. Клепачівський, Сіон, Ілл.
Г. Дмитрик, Парма, Огайо	6	Л. Кришталович, Вайлвуд, Н. Дж.
По 5.00 дол.:		М. Скрипець, Чикаго
Н. Балей, Бравлі, Каліф.		Я. Тимків, Філадельфія
інж. П. Держко, Чикаго		По 2.00 дол.
д-р І. Овечко, Грілі, Коло.		інж. М. Каплистий, Роземонт, Па.
дир. І. Повх, Гаррісбург, Па.		О. П. Филипівич, Міннеаполіс
М. Рошецький, Клівленд		Осип Ліщинський
А. Турко, Чикаго		Усім жертводавцям складає Адміністрація щирю подяку.
мгр Н. Хойнацька, Чикаго		

ВІЛЬНИЙ СВІТ — FREE WORLD

Winnipeg, March 20, 1972.

“ЕКРАНОВІ” — 11 РОКІВ

У квітні ц. р. сповнить-ся одинадцять років від виходу першого числа українського ілюстрованого журналу великого формату, а ще більшого виховного, інформативного значення — “Екран”. Це своєрідний журнал та єдиний такого роду в усьому українському світі поза Україною. Душею і серцем та мотором-промотором журналу є від самого початку проф. А. Антонович, педагог

-видавець, відданість якого журналові, жертвенність і самопосягання варті найщирішого признання усіх українців у всьому світі. Завдяки “Екранові”, збережено для історії багато цінних матеріалів і світлин з українського життя поза Україною, до сьогоднішнього включно. А друківані ілюстровані матеріали з англійським текстом — це просто захоплюючий матеріал для англомовних читачів, зокрема американських студентів середніх і високих шкіл, які, дякуючи “Екранові”, відкрили собі очі на багато дечого, пов'язаного з ук-

раїнською тематикою і проблемою. В “Екрані” ані тіні будь-якої партійщини (чим грішні майже всі українські газетні й журнальні публікації) — є лише бажання редактора-видавця чи упорядника зафіксувати в найживішій і цікавій формі читача всіма подіями, вартими уваги. Журнал з багатющим ілюстрованим матеріалом читається і переглядається з надзвичайною насолодою всіма і скрізь. І все це робить майже виключно одна людина — проф. А. Антонович, переборюючи не тільки фінансові труднощі з видаванням такої цінної публікації, а й свої власні труднощі в житті, спричинені

перевантаженістю громадською працею.

Одинадцять років — це не “кругла” дата ювілейної події, але хай ця дата пригадає всім нам, що без нашої допомоги так почитний “Екран” може зникнути. А тим часом великого розміру і багатого ілюстрованого журналу коштує лише 1 дол.

Д-Р І. ОВЕЧКО В КОМІТЕТІ ПРЕСИ

Сенат Університету Північного Колорадо призначив нашого співредактора д-ра Івана Овечко в члені т. зв. Комунікейшен Коміті при тому університеті. Завданням цього комітету університетської преси є слідкувати за дотриманням пресового кодексу етики всіма студентськими публікаціями при університеті, давати поради - суєстії професійно-журналістичного характеру редакторам-видавцям, рекомендувати певних осіб на редакторів та головних фотографів публікацій або радити їх замінити іншими, дбати про відповідне використання фондів, призначених для студентської преси і т. п.

При Університеті Північного Колорадо, де навчається тепер 11,000 студентів, є одна газета, що виходить тричі на тиж-

день, два місячники і один кварталник. Членами згаданого комітету є кілька студентів, один від адміністрації університету та два професори, а один із них д-р І. Овечко. Вибори-призначення професорів у члені комітету, згідно з конституцією, дійсні на два роки.

Між іншим, в університеті, де викладає наш співредактор, ним була прочитана і цього року, як і в двох минулих, доповідь для студентів журналістики про чужомовну пресу в Америці, в тому числі й українську, а для студентів географії про проблеми національних меншин в ССРСР, зокрема про українські аспірації до волі й самостійності. Ці доповіді відбуваються на запрошення професорів дотичних курсів, які бажують ті курси поширити даними очевидців.

ВІЛЬНИЙ СВІТ

Д-р ІВАН ОВЕЧКО, асист.-професор чужих мов в Університеті Північного Колорадо та співредактор тижневика „Вільний Світ”, автор збірки поезій для декляматора „Не плач, Україно!”, нарисів, оповідань, рецензій та сотень статей у пресі — є нашим відданим співробітником „Екрану”. Наладнав кольпортаж журналу в Лос Анджелес, а перед своїм виїздом до Колорадо передав

→25

На світлинні брати ЗАХАРЧУКИ, студенти каледжу і гайскулів (зліва): Богдан, посередині Роман і Володимир, перед Романом — Івась.

The Communists: Ironic Reversal

Two of the most extraordinary men in the history of Communism last week commanded the attention of their countrymen. One of them led his country into a period of terror and repression so traumatic that his own people denounced him after his death, overturning his statues and pulling down his pictures. The other, who tried to blend socialism with Western-style personal liberties, won the deep respect of his countrymen. As history so often does, it reversed the roles of the two men. The repressor was resuscitated, the reformer repudiated.

The Ordeal of A. Dubček

The political tragedy of Czechoslovakia has turned into an intensely human drama that centers on Alexander Dubček, the architect of the country's short-lived "springtime of freedom." As one of the few courageous reformers in Communist history, Dubček sought, in his words, to give Communism "a human face."

After he engineered the ouster of long-time President and Party Boss Antonín Novotný in early 1968, Dubček launched a series of reforms that evoked the cheers not only of Czechoslovaks but of people throughout the rest of the East Bloc as well. Among other things, he ended press censorship, encouraged artistic freedom in films and literature, drew up plans to make the National Assembly a truly representative body, and allowed criticism within the party. He also started to liberalize the country's calcified economy. "Since the party cannot change the people," Dubček declared, "it must itself change."

Sad-Eyed and Aged. The East Bloc's orthodox leaders, notably East Germany's Walter Ulbricht, felt otherwise. Fearful that Dubček's reforms would ignite a liberal movement throughout the bloc, the Kremlin sent tanks to crush Prague's experiment. Because of his strong popular backing in Czechoslovakia, the Soviets for a time allowed Dubček to continue as party first secretary while compelling him to dismantle the very reforms that he had enacted.

Then in April 1969, Dubček was shunted aside in favor of Gustav Husák, who publicly thanked the Soviets for rescuing Czechoslovakia from the danger of Dubček's liberalism. Nonetheless, Husák, who in Czechoslovak terms is a moderate, refused to accede to demands of ultraconservatives who wanted Dubček punished for his sins. Instead, Husák managed to send Dubček and his wife Anna into the relative safety of political exile as ambassador to Turkey. Sad-eyed and aged far beyond his 48 years, Dubček kept mostly to himself in Ankara, brushed up on his English and at diplomatic receptions made small talk about his interest in farming.

Last month Dubček suddenly left Ankara for Prague, ostensibly to visit his 80-year-old mother, who is hospitalized with a serious heart ailment. There was another reason for his recall. Dubček was spotted as he slipped into the party's mas-

sive brownstone quarters overlooking the Vltava River in Prague. He was reportedly subjected to grilling by a purge commission, and asked to recant his role in the 1968 reforms. He refused. Then he was asked to resign from the party. Again he refused. For Dubček, who remains a loyal Communist, the ordeal was punishing. Last week he was said to be under heavy guard in Prague's Sanops Clinic, undergoing treat-

ALEXANDER DUBČEK
Search for humanity.

ment for severe nervous depression.

In Prague's ornate Hradčany castle, the eleven-man Party Presidium, which is now dominated by the ultras, last week fired Dubček as ambassador. The news of his ouster reached Ankara through the Soviet communications network. The Czechoslovak chargé d'affaires was summoned to the Russian embassy to learn of Dubček's dismissal. Late last week a far heavier blow fell on Dubček. The Central Committee expelled him from his 32-year membership in the Communist Party, an act that relegated him to the limbo status of an unperson.

Unfortunately, Dubček's ordeal may not yet be ended. An ominous press campaign is now accusing him of having accepted bribes, ruined the economy and undermined the military's morale. In Czechoslovak newspapers, he is now referred to only as A. Dubček, a

stylistic form that in recent weeks has been applied to prominent persons already charged with crimes against the state. Some Czechoslovaks fear that Dubček may yet be subjected to the first East Bloc show trials since the Stalinist purge of 1952, when two Czechoslovak Politburo members went to the dock in Prague.

Stalin's Return

During his lifetime, statues and pictures of Joseph Stalin blossomed across the length and breadth of the Soviet Union and its satellites. But after his death in 1953, the old dictator's successors ruthlessly turned against him. In a secret speech to the 20th Party Congress, Nikita Khrushchev in 1956 denounced Stalin as an egomaniac who employed mass terror and torture. Stalin was then efficiently erased from public view, and the exterior vestiges of

BUST OF STALIN
Symbol for everything bad.

his rule—statues, pictures, street signs—came tumbling down. Only in his native Georgia did his statues and pictures remain in place. In 1961, as a final act of destalinization, his body was removed from Lenin's mausoleum and put in a simple grave near the Kremlin's wall.

Last week, in an unannounced move, a life-size bust of the dictator was installed atop his grave. Curious crowds flocked to Red Square to file past the first public display of Stalin in the Kremlin since 1961.

The bust represents another step in the creeping rehabilitation of Stalin. Following Khrushchev's speech, Stalin became a symbol for everything that was bad in the Soviet Union's past: the purges, labor camps, secret police. Now, Soviet officials explain, they seek only to come to terms with Stalin as a historical personage who, despite his short-

comings, played a crucial role in the country's recent past.

The present campaign has a somewhat cosmetic aspect. The bust, executed in gray marble by Stalin Prizewinner Nikolai V. Tomsy, softens Stalin's sharp features and makes him appear humane rather than harsh, wise rather than wily. The current spate of memoirs by World War II Soviet generals speak of Stalin as an efficient commander, sparing him the blame for Russia's poor state of preparedness, which resulted in its initial defeats.

Reworking Lenin. Perhaps the most telling is the treatment of Stalin in the recently published fourth edition of Lenin's biography, which is a sort of hagiography of Soviet Communism. Unlike the earlier biographies, the new edition omits the entire section on the rise of Stalin's cult of personality, the Soviet euphemism for his reign of terror. It glosses over his disputes with Lenin about economic and military policies. In addition, the present version strikes out Lenin's complaints that Stalin was coarse and rude. In fact, the only criticism of Stalin appears in Lenin's famous letter to the Twelfth Party Congress in 1925 in which he expressed doubts about whether Stalin would exercise his power with sufficient care if he was elected party leader.

Many Russians would feel less unsettled by the new portrayal of Stalin if the present regime of Leonid Brezhnev and Aleksei Kosygin were not embarked upon a campaign of selective repression against intellectual dissidents. In the wake of arrests and harassment of outstanding writers, scientists and civil libertarians, some Russians fear, the more favorable official view of Stalin will lessen the pressures on the government to refrain from the harsh practices that so severely scarred his 27-year rule of Russia.

11 Arrested in Ukraine For Nationalist Acts

Reuter

MOSCOW, Jan. 14—Security police made two separate swoops in the Ukraine this week and arrested 11 people apparently suspected of nationalist activities usually, reliable sources said today.

All were held under an article of the criminal code which outlaws the spreading of "deliberately false fabrications defaming the Soviet state," the sources said. This carries a maximum three-year sentence.

JANUARY 15, 1972

THE WASHINGTON POST

Протест проти нищення могил

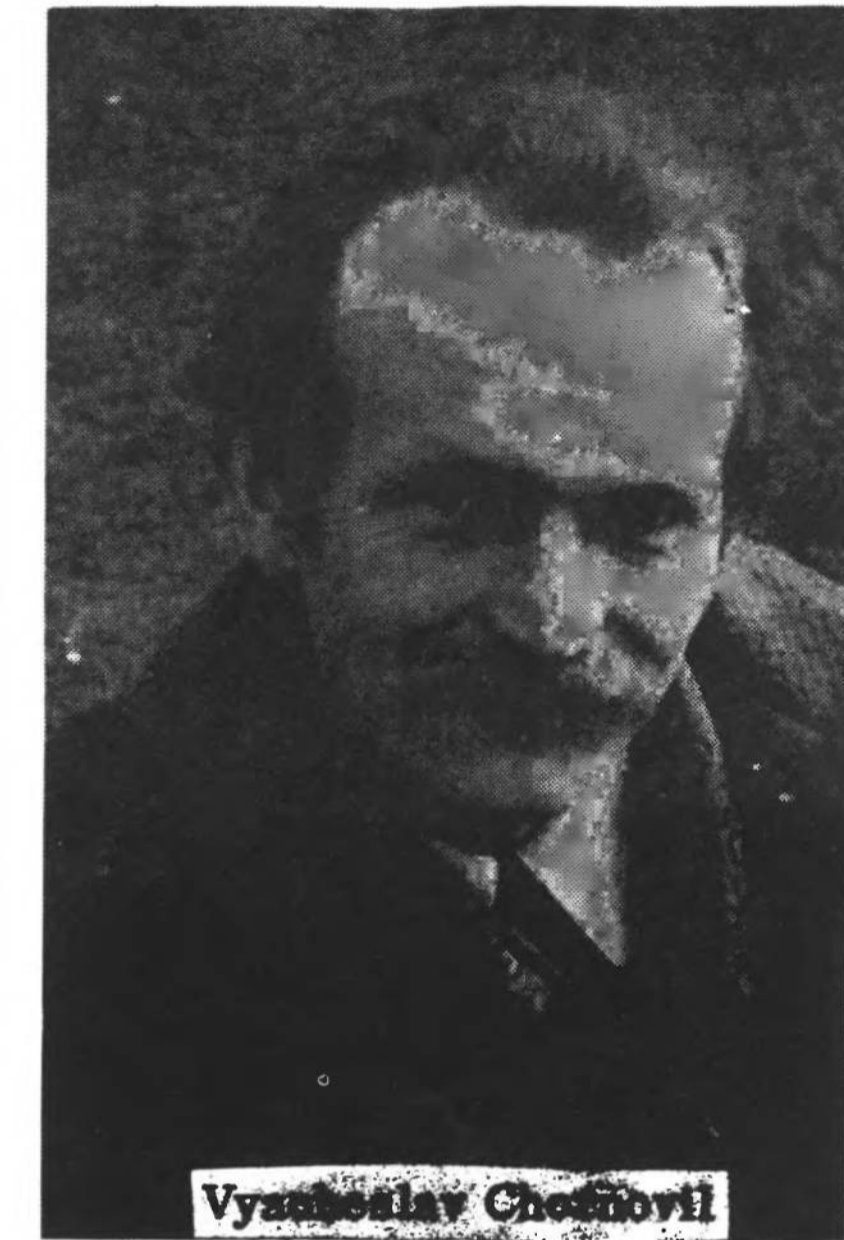
It is difficult to imagine something more savage, inhuman and horrible than a mockery of the dead. It is perhaps "more human" to shoot a man rather than raze his grave with a bulldozer and dig up his bones from the earth . . .

"That which is happening now at the Yaniv cemetery in Lviv — almost in the center of Europe — can only be measured by the most savage standards of medieval Asia. Under the supervision of specially assigned individuals, a bulldozer is razing the graves of the Sich Rifleman while the shovels of the laborers are turning over human remains. It is said that this has been sanctioned by chairman Telishevsky of the Lviv oblast executive committee. I do not know what kind of administrative abilities this man possesses to have been entrusted with such a responsible job, but this single instance of savagery suffices to demote this perverted official to a swineherd.

Sacrilege

"Let us examine what is happening. First of all, to dishonor graves of a direct enemy is a sacrilege long rejected by the civilized world. Death equates all views and ideologies. And death demands respect. Article 212 of the Criminal Code of the Ukrainian SSR provides criminal sanctions for the desecration of graves. Secondly, are the Galician youths who lived and died late in 1918 in the struggle against the Polish legionnaires, defending Galicia from colonial domination by the lordly Poland — are they enemies of the Soviet government? Who knows where they would have been had they not died in those days. Perhaps they would have been in the Army of the Ukrainian National Republic, or perhaps in the Red Ukrainian Galician Army. As a matter of fact, fanciers of quotations have found favorable words about the Sich Rifleman in Lenin's works. Why is revenge being taken against them now, fifty years after their death? For having defended Galicia from Polish oppression? We, who can hardly profess solidarity with the Pilsudchyks, with pacification, with Bereza Kartuzka, must see that even the Poles, having occupied Galicia and hating the Rifleman as their enemies, did not desecrate the Rifleman's graves. Even during Stalin's reign we did not think of openly destroying the graves even if we did desecrate them. And what are we doing now?

"There is a great deal of talk nowadays about the subversion of bourgeois ideology. I think that, even all bourgeois publishers and

radio stations together could not muster such a strong anti-Soviet propaganda as a single Lviv bulldozer which cut down the crosses over the Rifleman's graves.

"Next to the fire in the State Library of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR in 1964 and subsequent political arrests for open expression of views, it is difficult to think of an act that so heavily undermines the authority of the Soviet government as the current excesses in Lviv. Its implications are quite apparent. Thousands of Galicians have already passed by these desecrated and mutilated graves. There is consternation and indignation among the people. There are rumors — equally far from humaneness and possibly provocations — that graves of party and military figures will be mutilated in return. Will we ultimately lay siege at cemeteries?

Silence No More

"I have tried to refrain from personal appeals to party and Soviet leaders since I was justly reprimanded for violating the norms of Soviet legality in 1967, whereupon I was first thrown

into a railroad worker from a critic and journalist. But I can no longer remain silent. In the name of humanity, I appeal to you to intervene in the actions of stupid provincial tyrants and stop the mockery over the Rifleman's graves, restore those that have been destroyed and transfer the bodies buried on the remains of others. Set yourself apart from the crime now being perpetrated in Lviv."

The letter was signed "Vyacheslav Chornovil, City of Lviv, Spokytyna street 13."

(УЦІС, Лондон). На Захід предістався новий документ з України, який у відписах передається там з рук до рук. Є це протестна заява Вячеслава Чорновола, адресована до московських імперських наставників в Україні, проти варварського нищення окупаційною владою могил українських воїнів на Янівському цвинтарі у Львові. Ниче подасмо повний текст Заяви.

Київ
Президії Верховної Ради
УРСР, тов. Ляшкові
ЦК КПУ, тов. Овчаренкові
Першому заступникові
Голови Ради Міністрів
УРСР, тов. Тронькові

Важко уявити щось дикіше, антигуманніше і страшніше, як наруга над померлими. Мабуть „людяніше” розстріляли людину, ніж потім бульдозером знести її могилу і повикидати із землі кості . . .

Те, що тепер коїться на Янівському цвинтарі у Львові, майже в центрі Європи, може вимірюватися хіба найдикішими азійськими середньовічними мірками. Під наглядом спеціально приставлених осіб бульдозер зриває стрілецькі могили, а лопати грабарів вивертають людські останки. Кажуть, робиться це за санкцією голови Львівського Облвиконкому Телішевського. Не знаю, які адміністративні таланти має ця людина, що їй довідали таку відповідальну посаду, але однієї цієї дикості достаточо, щоб знелюдлого чиновника призначити в свинопаси.

Задумаймося над тим, що твориться. По перше, наруга над могилами прямого ворога — це блюзнірство, відкинуте цивілізованим світом. Смерть зрівнює погляди й ідеології. І смерть вимагає до себе пошани. У кримінальному кодексі УРСР є стаття 212, яка передбачає кримінальні санкції за глум над могилами. По друге, чи галицькі юнаки, які жили наприкінці 1918 р. і полягли в боротьбі з польськими легіонерами відстоюючи Галичину від колоніального поневолення панською Польщею — це вороги Радвлади? Ще не відомо, де опинились би вони якби не полягли в ті дні. Можливо були в Армії УНР, а можливо в ЧУГА. До речі, аматори цитатів знаходять позитивні слова про стрільців у Леніна. За що ж їм, загиним понад 50 років тому, мстять зараз? За те, що рятували Галичину від польського гніту? Ми, що не розписуємося в солідарності з підсудчиками, з паціфікацією, з Березою Картузькою бачимо, що навіть поляки, окупувавши Галичину і ненавидячи стрільців як ворогів, не вчинили наруги над стрілецькими могилами. Не подумались до відвертого знищення могил навіть при Сталіні, хоч наругу над ними чинили. До чого ж дійшли ми з вами?

Багато говорять зараз про підступ буржуазної ідеології. Не думаю, щоб усі буржуазні видавництва і радіостанції разом узяті спромоглись на такої сили антирадянську пропаганду, як один львівський бульдозер, що постинав голови стрілецьким хрестам

Після пожежі Державної Бібліотеки Академії Наук

→ 8

Б.

IN DEFENSE OF HUMAN RIGHTS IN UKRAINE

Instead of a Last Plea

(A new document is being widely circulated in Ukraine. Written by Valentyn Moroz and titled "Instead of a Last Plea," the statement was given to the judges by Moroz at the beginning of his trial in 1970. A copy of the document has reached the West. The following information was added by the person who copied the letter: "At the time of his second illegal trial Valentyn Moroz decided to boycott the proceedings and to remain silent not answering any questions put to him. For this reason he turned this statement over to the judges at the beginning of the trial, which took place behind closed doors.")

— The following is a translation from Ukrainian by Askold Skalsky.

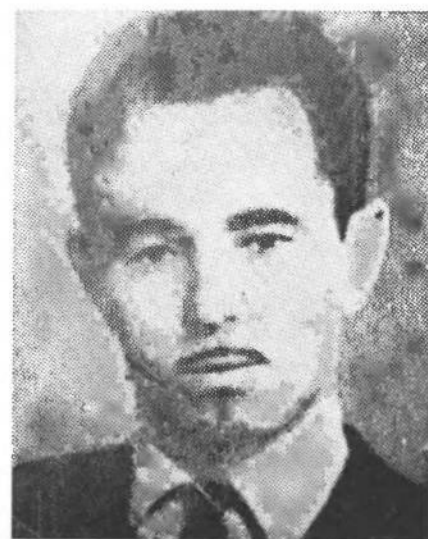
СВОБОДА, THE UKRAINIAN WEEKLY, SATURDAY, JANUARY 29, 1972

I will not cite the Criminal Code and try to prove my innocence. I am not being tried for any guilt and you know this very well. We are tried for the part we are taking in processes that are undesirable to you. There are people whom you have more reasons for arresting on formal and legal grounds than me. But it is convenient for you to let these people remain free since they dampen the intensity of the national revival in Ukraine and curb its

speed, usually not even understanding this. You will never touch these people, and even if they should accidentally fall into your hands you would try to free them immediately. You have reached the conclusion that V. Moroz raises the temperature of processes in Ukraine that are undesirable to you; therefore, better to separate him from his surroundings with prison bars. Well, this would be completely logical if not for one thing...

Fuel to Flames

Beginning with 1965 you have put scores of people behind prison bars. What has this brought you? I will not bother to speak about the current trend — no one has yet been able to stop it. But have you at least been able to liquidate its real and material manifestations? Have you stopped, for example, the stream of unofficial, uncensored literature which is now called "Samvydav." No. This

Valentyn Moroz

proved to be beyond your strength. Samvydav is growing, enriched by new forms and genres and creating new authors and readers. And most important, it has spread its roots so widely and deeply that no number of state informers or Japanese tape recorders will be of any help. Your might has accomplished nothing, and what you are

В обороні Валентина Мороза

"ЯК МОЖЕ ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД ІГНОРУВАТИ 5,000 СВИТИЛЬНИКІВ?" — з таким підписом помістив торонтський щоденник "Ди Телеграм" цю світлинку з демонстрації українців за звільнення Валентина Мороза і інших засуджених московським комуністичним режимом в Україні. Демонстрацію зааранжував Студентський Комітет за звільнення Мороза у співпраці з Союзом Українських Студентів Канади і під патронатом відділу КУК. В демонстрації взяло участь понад 5,000 осіб, в тому велика частина молоді. Всі три торонтські англомовні щоденники помістили великі світлини і інформації про цю демонстрацію.

Фото: Брасн Вілпер, Телеграм

В обороні арештованих і переслідуваних в Україні!

Мужне слово суджених

Суджений у листопаді 1970 року в Івано-Франківську український історик і публіцист Валентин Мороз передав суддям свою, відому широкому із відписів в Україні в СССР заяву „Замість останнього слова“.

„Судять мене не за вину, і ви це добре знаєте, ствердив В. Мороз у своїй письмовій заяві. — Нас судять залежно від тієї ролі, яку ми граємо у небажаних вам процесах... Ви заплющуйте очі і робите вигляд, що проблеми нема... Невже ви не розумієте, що скоро вам прийдеться мати справу з масовими соціальними тенденціями? Нові процеси лише починаються, а ваші репресійні заходи вже перестали бути ефективними... Буде суд. Що ж, будемо битись...“

Взявши до уваги цю заяву і, зокрема, поширений в Україні і в світі „Репортаж із заповідника ім. Берії“ Валентина Мороза з розкриттям злочинних дій КГБ в соціальних тюрмах і концтаборах, совєтський суд засудив його на 9 років ув'язнення і 5 років заслання.

Основні думки й мотиви Морозової заяви повторив тринадцять місяців пізніше у своєму останньому слові на суді в Москві російський літератор і публіцист Владімір

Буковський, суджений в січні цього року знову ж, як і В. Мороз, не так за „антирадянську пропаганду й агітацію“, як за розкриття злочинів совєтського КГБ та його опричників, особливо за знущання над здоровими людьми, заборотреними в совєтські психіатричні лікарні.

„Розправою наді мною вони хочуть застрашити всіх, хто намагається розкрити їх злочини перед усім світом... Наше суспільство ще хворе. Воно хворіє на страх, що прийшов до нас ще з часів сталінізму. Але процес духовного прозріння суспільства вже почався і припинити його годі. Суспільство вже розуміє, що злочинець не той, хто виносить сміття з хати, але той, хто смітить у хаті. І скільки мені не прийшлося б перебувати в ув'язненні, я ніколи не відмовлюся від своїх переконань і буду висловлювати їх, користаючись правом, що його дає мені 125 стаття совєтської конституції, всім, хто схоже мене слухати. Буду боротися за законність і справедливість...“

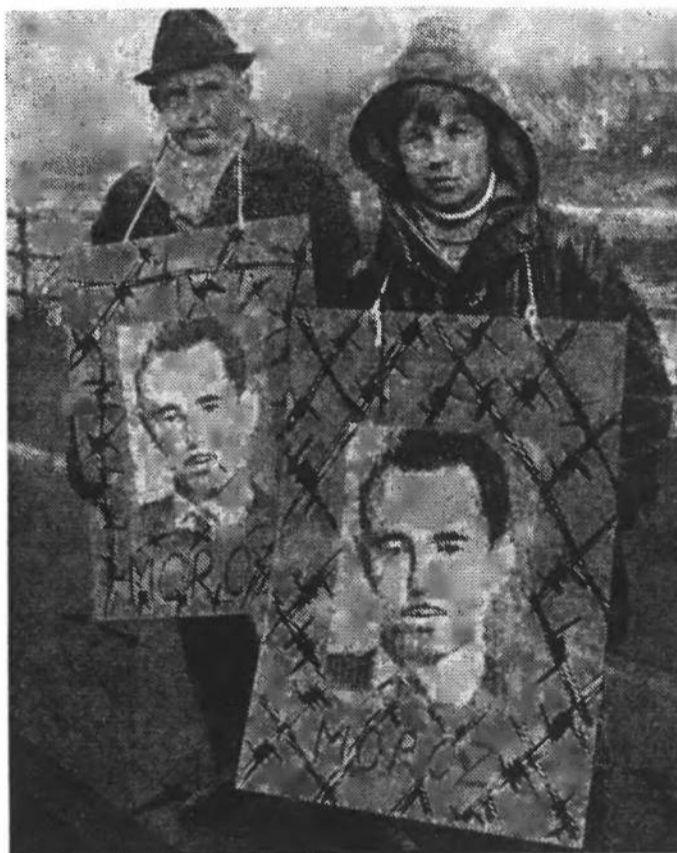
Засудили В. Буковського на „менший речення“, як В. Мороза: на вісім років ув'язнення і чотири роки заслання.

Так мститися кагебівський режим на тих, що мають відвагу виступити проти здійснюваних ним злочинів.

doing could be labeled as simply wasted effort. But the point is not that such effort leaves no one hot or cold, or has no result. One cannot say that about your work, for it already has produced a noticeable effect. But this effect is the very opposite of what you had expected. It seems that you have not frightened, but rather interested people. You wanted to put out the fire; instead you have added fuel to the flames. Nothing has contributed more to the revival of national life in Ukraine than your repressions. Nothing has so turned people's attention to the process of Ukraine's rebirth as your trials. As a matter of fact, these very trials have shown great many people that community life has revived in Ukraine. You wanted to hide people in Mordovian forests; instead you have placed them on a vast arena and the whole world saw them. Most of the activists in the national rebirth of Ukraine became activists in an atmosphere of reawakening that was evoked by your very repressions. In a word, it is high time that you finally understood: repressions hurt you first of all. But you go on with your trials... For what? To fulfill a quota? To pacify your sense of official duty? To unburden your anger? More than likely — from inertia. Into the present post-Stalin stage of Ukraine's national rebirth you have introduced that without which it would have remained immature and unripe: you introduced the element of sacrifice. Faith appears when there are martyrs. You gave them to us

Boomerang

Every time that there appeared something living on the Ukrainian horizon, you threw stones at it. And every time it was not a stone you threw but a boomerang. It returned and, struck — you! What happened? Why do your repressions fail to produce the usual result? Why did the usually reliable ammunition turn into a boomerang? The times have changed — that is the whole answer. Stalin had enough water to put out the fire. But you are in a totally different situation. You live in a period when the reserves have been exhausted. And when there is little water, it is better not to tease the fire with it. For then it burns more strongly. Every child knows this. You took a stick into your hands in order to scatter the flames, but instead only stirred them up more. There is no strength for anything else. This means that the social organism in which you live has entered into a phase of development where repressions produce only a backlash. And every new repres-

Одна з двох кліш «Боннер Рундшав» з 31. 1. 72 з української демонстрації у столиці Німеччини в обороні переслідуваних в Україні з-боку московських шовіністів. На знімці: два покоління — батько і син — виявляють свою солідарність з волелюбними визвольними ідеями В. Мороза. Під клішею підпис: «вимагають волі для свого земляка»

Учасники протибольшевицької демонстрації в Лестері, Англія, що відбулася 13 лютого ц. р., в якій участь взяли делегати Крайової конференції СУМ та українці міста Лестеру. Фото: Б. Марченко

sion will now become a new boomerang.

When you put me in prison on June 1st (1970) you again set a boomerang into motion. You have already seen what will happen next. Five years ago I was put in a prisoner's dock and the result was an arrow. Afterwards I was put behind a barbed wire fence in Mordovia and the result was a bomb. Now, once again, having understood nothing and learned nothing, you are beginning all over again. Only this time the momentum of the boomerang will be much stronger. In 1965 Moroz was an obscure instructor of history. Now he is known...

And so Moroz feeds on prison fare. Let's put it this way: What will you get out of it? The only kind of Moroz who would be of any value to you would be a submissive Moroz who wrote a declaration of guilt. This would truly be a stunning blow to all informed Ukrainians. But you will never live to see such a Moroz. If you think that by putting me in prison you will produce some kind of vacuum in the Ukrainian national revival then you are being unrealistic. Understand at last: there will no more be a vacuum. The abundance of Ukraine's spiritual potential already suffices to fill any vacuum and to provide socially active people to take the place of those in prisons and those who have left public activity. The 60's brought a marked revival in Ukrainian life; the 70's also will not be a vacuum in Ukrainian history. The golden days when all life was squeezed into official compartments have passed; they have passed irrevocably. There now exists a culture independent of the Ministry of Culture, and a philosophy independent of the journal "Voprosy Filosofii." Now social phenomena that have come into the world

Витинка з московської „Правди“ для сенатора В. Фулбрайта

FULBRIGHT

without official permission will continue to exist and will increase with every year.

The court will try me behind closed doors. But it will turn into a boomerang anyway, even if no one hears me, even if I stay silent in an isolated cell in Vladimir prison. There is a silence that is louder than shouting. And even if you will destroy me, you will not be able to stifle that silence. It is easy to destroy, but consider this truth: Those who are destroyed sometimes count for more than the living. The destroyed become a banner. They are the rock from which fortresses of crystal are built in pure souls.

I know what you will say to this: Moroz thinks too much of himself. But the point here is not Moroz. The point is every honest man in my place. Besides, in a place like Vladimir prison where people are prepared for a lingering death from some kind of secretly administered drug, there is no place for petty ambitions.

Most Profound

National rebirth is the most profound of all spiritual processes. It is a many-faceted, many-layered phenomenon. And it can reveal itself in a thousand forms. No one can foresee all of them and weave a net wide enough to encompass this process in all of its dimensions. Your dams are strong and sure, but they are built on land. The spring waters have simply gone around them and found new river beds. Your toll roads are closed. But they will stop no one, for new routes have been built beside them a long time ago. The rebirth of a nation is a process which has practically unlimited resources, for national sentiments live in the soul of every person, even that person who, it would seem, has long ago died spiritually. This was seen, for example, during the debates in the Writers' Union when people from whom one would have least expected it voted against the expulsion of I. Dzuba.

You persist in repeating that those who are in prison are just criminals. You close your eyes and act as though

Гаррісбург, Па. — Інженер-пенсіонер Гриць Васи́левський надіслав до голови Сенатської Комісії закордонних справ сенатора Вілліама Фулбрайта витинку з московської газети „Правда“ з 24 лютого, під наг. „Отруювачі there were no problem. Very well. With such unwise assumption you might be able to last for perhaps ten years. And then? The new processes in Ukraine and in all of the Soviet Union are just beginning. The rebirth of Ukraine is not yet a mass phenomenon. But do not rejoice; it will not be that way always. In an era of total literacy, when there are 800,000 students in Ukraine and everyone owns a radio, in such an era every social phenomenon becomes a mass phenomenon. Is it possible that you do not understand that soon you will have to deal with social trends on a mass scale? The new processes are only beginning, and your repressions have ceased to be effective. What will happen next?

There is only one way out: renounce the outdated politics of repression and find new forms of co-existence with the new trends which have already anchored themselves irrevocably in our life. Such is the reality. It has appeared without asking permission and it has generated new circumstances which demand a new approach. For people who are called upon to handle government matters there is enough to think about. But you go on playing with boomerangs...

We shall Fight!

There will be a trial. Well we shall fight. At this very time when one man has written a recantation and another has turned into a translator at this very time it is necessary for someone to provide an example of firmness and erase the depressing impression which arose after the withdrawal of certain people from active public life. The lot has fallen on me... It is a difficult mission. To sit behind prison bars is easy for no one. But not to respect one's self is even harder. And that is why we shall fight!

The trial will come and everything will begin anew: new protests and petitions, new material for newspapers and radios of the whole world. The interest in what Moroz wrote will grow tenfold. In a word, another hear of wood will be thrown or the fire which you want to put out.

Indeed, this is subversive activity. But don't look for my guilt in this — I didn't put Moroz behind bars, I didn't throw a boomerang.

чів етеру — на «двигатер решток холодної війни». У тій вістці кореспондент ТАСС покликається на виступ сенатора В. Фулбрайта проти діяльності радіостанцій „Вільна Європа“ і „Свобода“, яких він назвав „рештками холодної війни“, радіостанціями „брехні й обману“ тощо. Крім витинки, інж. Г. Васи́левський написав до сенатора В. Фулбрайта англійською мовою листа, в якому сказано: „Дорогий Сенаторе, За Вашу ігнорантну заяву відносно радіостанцій „Вільна Європа“ і „Свобода“, на мою скромну думку, Ви є серйозним потенційним кандидатом на Ленінську премію миру“.

IVAN SVITLYCHNY brilliant Ukrainian literary critic and author

Secretary Rogers

Admiral Moorer —US&WR Photo

EUGENE SVERSTIUK literary critic and essayist who criticized the Soviet rule in Ukraine

IVAN DZYUBA His book, "Internationalism or Russification?" was published in English in 1968 in London

УРСР у 1964 р. і політичних арештів за відкрите висловлювання переконань у наступні роки важко назвати дію, яка б так підривала авторитет Радвлда як теперішнє безчинство у Львові. Наслідки вже є. Тисячі галичан пройшли за ці дні біля осквернених і сплюндрованих могил. Серед населення замішання й обурення. Ходять чутки про наміри теж далекі від людяності, а може й провокаційні, погромити у відповідь могили партійних і військових керівників і т.д. Невже ж дійдемо до того, що вводитимемо стан облоги на кладовищах?

Я стримувався від особливих звернень до партійних і радянських керівників після того, як у 1967 р. за справедливий завваження про порушення норм соціалістичної законності мене спочатку кинули за ґрати, а потім зробили з критика й журналіста залізничним робітником. Але сьогодні мовчати не можу. В ім'я людяності закликаю вас втрутитись у дії провінційних самодурів і зупинити глум над стрілецькими могилами, відновити частину зруйнованих поховань і перенести звідтам тіла похованих на чужих кістках людей. Відмежуйтеся тим самим від злочину, який зараз чиниться у Львові.

16. 8. 1971 р.
Вячеслав Чорновіл
м. Львів, вул. Спокійна 13.

Струсєва політика

Голова шєфів об'єднаних штабів адмірал Томас Г. Мурер склав недавно в Конгресі широке звідомлення про стан збройних сил у сучасному світі. З'ясувавши його в таких самих темних для Америки барвах, як це кількакратно зробив уже секретар оборони Мелвін Лерд, востаннє в своєму річному звіті до Конгресу. Хоч зізнання адмірала Мурера було засекречене, таки 38 друкованих сторінок передано пресі. На жаль, велика більшість американських газет, з „НІ Таймс" у провіді, не присвятила тому звідомленню ніякої уваги.

Тим часом це була мова про бути-не-бути Америці й цілому вільному світові. Адмірал Мурер, оперуючи цифрами й датами, доказував, що Америка втрачає перше місце, як світова мілітарна потуга, і що в різних ділянках збройних сил першенство вже перейшло в руки Москви. Зокрема, адмірал Мурер звернув увагу на те, що Москва куди більшу енергію, куди більше фондів і людських сил присвячує дослідям над цілком новими, найбільш рафінованими родами зброї, включно з використанням коомічного обширу, аніж робить це Америка. Немалу вини у цьому приписав він Конгресові, який, наприклад минулого року скреслив кругло півбільшона доларів з видатків, пропонованих на дослди з ділянки оборони.

Задивлені у мир, як в ідеал людства, не тільки широка кола американського громадянства, але й ті, які формують громадську думку, себто видатні діячі політики й культури, партійні лідери, видавці та редактори американської преси, в більшості свідомо чи несвідомо закривають очі на безперервну і шораз більшу загрозу збоку совєтського імперіалізму. Адмірал Мурер поставив крапку над „і“, звернувши увагу на посилене зброєння Москви і будування в приспешеному темпі комуножитайської ядрової зброї. Адмірал Мурер перестерігав, що Америка мусить мати достатні сили, щоб вести атомову війну на двох фронтах, проти тих двох комуножитайських атомових суперпотуг. Така перспектива, очевидно, дуже прикра й сумна бо в практиці вона означала б катастрофу всьому людству. Але виминути її не можна, ховаючи голову в пісок. За правильним рецептом Лерда і Мурера — сдиною гарантією миру може бути тільки така мілітарна потуга Америки, щоб ніякий ворог не зважився на неї напасти.

PROTEST OVER KGB ARRESTS

About 1,000 Ukrainians from the West Riding marched through Bradford yesterday to protest about a new wave of arrests and persecution of intellectuals in their home country and other captive nations by the Russian KGB.

At a meeting in Claremont protest resolutions were passed and sent to the United Nations, the Human Rights Commission and Western governments.

Mr. John Wilkinson, Conservative MP for Bradford West, told the meeting that because Britain enjoyed political freedom, there was a great danger of not speaking out enough in defence of freedom.

Ruthless rulers

The tragedy in Ukraine and other captive nations was that remote and ruthless rulers in the Kremlin were so fearful of free speech that they stamped down relentlessly on all intellectuals, artists and writers.

They were treated as dangerous men rather than men who could enrich civilisation.

"We all hope that the message will be heard in the free world and that over the next few months the free world will provide sufficient funds to maintain Radio Free Europe and Radio Liberty," said Mr. Wilkinson.

Radio kept alive for the captive nations of the Soviet Union and Eastern Europe, free discussion, debate and uncensored reporting of news.

монстрацію відкрила Прися Савка, місто-голова Осередку ТУСМ в Чикаго. Під час демонстрації промовляли: о. Бутринський від Української Католицької Церкви, о. Каліско від Української Православної Церкви та члени ТУСМ Богдан Футала, голова Крайової Управи ТУСМ по-українськи, Олег Сацюк по-англійськи та голова Осередку ТУСМ в Чикаго, Олесь Черинь.

Демонстрація відбулася під гаслом слів Валентина Мороза: „Буде суд, і знову все почнеться спочатку: нові протести й підписи, новий матеріял для преси і радіо всього світу...”

Могутня всенародня демонстрація українців Великобританії проти комуністсько-російського терору та колоніалізму в Україні, що відбувалася 30 січня ц. р. в Лондоні при участі зверх 3000 осіб. Ця масовість — це доказ одностайности та волелюбности нашої спільноти в цій країні

Чикаго (УПС) — Демонстрація в обороні Нескорених, запланована і переведена в життя Осередком Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Миколи Міхновського, (ТУСМ) в Чикаго при підтримці української громади та українських церков, відбулася в суботу, 18-го березня ц. р. із участю понад 1000 осіб.

У п'ятницю, 17-го березня, 16 українських студентів, членів ТУСМ, прикували себе до входних усіх дверей будинку, де виходить провідна газета „Чикаго Трібюн”, щоб у цей спосіб запротестувати проти ігнорування цим часописом запланованої демонстрації. Поліція була змушена відкочувати усіх поодиноким і усіх заарештувала. В суботу, після зложення кавці та призначення судової розправи, на 27 і 29-го березня ц. р. звільнено 16 студентів ТУСМ, в тому і дві дівчини.

Демонстрація в суботу відбулася спокійно. Учасниками були в більшості українська молодь і студенти. Де-

ПОНАД 1000 ОСІБ ДЕМОНСТРУВАЛИ В ОБОРОНІ НЕСКОРЕНИХ В ЧИКАГО

РІК ХІ. "ЕКРАН" Ч. 61-62, СІЧЕНЬ-КВІТЕНЬ 1972.

Фотодокумент пресової конференції в Лондоні

У дні 10-го грудня 1971 року в Лондоні (світлиця Централі СУБ-у) відбулася пресова конференція, яку скликав Комітет Міжнародного Дня Прав Людини, що проводив тоді демонстрації в обороні політичних в'язнів у СРСР. Фотомонтаж зображує: горішній ряд: вид на залу конференції та група демонстрантів під будинком московського консульства в Лондоні. Середній ряд, від ліва: Президія конференції під головуванням Джона Греггама

(посередині), промовляє Джуліос Телесін, а чергові зображають групи демонстрантів в акції. Долішній ряд: групи демонстрантів при пікетуванні московських інституцій в Лондоні.

В середньому ряді, другий від ліва, за президентським столом, сидить п. А. Анатолій, автор книжки «Бабин Яр», промову якого друкували ми попередньо.

«УКРАЇНЬСЬКА ДУМКА»

CHICAGO SUN-TIMES, Thurs., Apr. 6, 1972

Lithuanian protest brave

The 17,000 Lithuanians who signed the protest petition to be sent to the United Nations against the suppression of religious freedom in Lithuania displayed bravery of the highest level. They are appealing for mercy not only to their subjugators, the Soviets, but also to the whole world. All of their human rights and freedoms have been suppressed, even their only comfort — God — is being stamped out and forbidden.

I am sure it is with His strength and guidance that they cry out. Let the world hear their pleas and force the Soviets to be exposed as extreme enslavers instead of "peace bearers."

Thank you for the story and headlines giving the prominence these persecuted people deserve.

C.K. Bobelis, M.D.,
President,
Lithuanian American
Council, Inc.

Sen. Fulbright's Latest Beef

In the dream world in which he dwells, Sen. J. William Fulbright of Arkansas, chairman of the Senate Foreign Relations Committee, views Communism as an inoffensive domestic experiment, inclined to live and let live in such places as the Soviet Union, Cuba, China, and Eastern Europe. His fantasy, therefore, is that the United States should not abrade the sensibilities of Communists.

Mr. Fulbright has taken a bead on Radio Free Europe and Radio Liberty, primarily funded by the American government, which broadcast news which people behind the Iron Curtain otherwise would not hear. Their objectivity has been commended by the Library of Congress.

Fulbright was unsuccessful in trying to cut off funds for the stations on the ground that they were "relics of the Cold War." They have been granted enough funds to continue thru June 30 while Congress considers their future.

Balked on this front, Fulbright looked around and discovered that Sen. James Buckley, of the New York Conservative Party, ran a short documentary film on the Russian armed repression of Czechoslovakia in 1968 as part of his monthly television report over a New York channel. The film was produced by the United States Information Agency and the senator obtained a copy from the National Archives. The quality of

the film is attested by the fact that it won an Oscar in 1969.

Sen. Fulbright immediately blew the whistle, pointing out that the law excludes domestic exposure of official overseas propaganda. Sen. Buckley, however, had obtained an opinion from the USIA general counsel that the intention of the law [to prevent the USIA from becoming a propaganda arm for the incumbent political administration] could hardly be considered applicable, in that the film clearly would have no domestic political impact.

The Arkansas senator's feelings were ruffled further when Bruce Herschensohn, producer of the film for USIA, appeared on Buckley's program and, in introducing the film, volunteered the opinion that Fulbright was "very simplistic, very naive, and stupid" in his understanding of propaganda, and that he was trying to "downgrade" the USIA in his campaign against Radio Free Europe and Radio Liberty.

This proved offensive to Fulbright and his adjunct, the New York Times, though we do not recall that either protested when the USIA waived limitations on domestic showing of "Jacqueline Kennedy's Asian Journey." Mr. Herschensohn has now resigned as director of the USIA motion picture and television division, but says he believes his characterization of Fulbright was accurate. We wouldn't argue against it.

April 5, 1972 FULBRIGHT

Terror in the Ukraine

NEW YORK—I wish to bring to the attention of THE CHICAGO TRIBUNE and its readers the tragic conditions that prevail in the Ukraine, a constituent European republic of the U. S. S. R., with 47 million people and 225,000 square miles. The capital is Kiev.

Like Latvia, Hungary, Armenia, and Azerbaijan, to name a few, the Ukraine is a nation enslaved by the Communist imperialists. The 47 million Ukrainians are living under a puppet regime known as the "Ukrainian Soviet Socialist Republic," in which only the stooges of Moscow exercise power in the name of the Communist Party.

In January more than 100 Ukrainian intellectuals were arrested in such Ukrainian cities as Kiev, Lvov, Odessa, Kharkov, Dnepropetrovsk, Ternopil, and Ivano-Frankivsk. They included writers, literary critics, journalists, professors, artists, painters, students, and scientific workers from all strata of society. And what was their "crime?" They staunchly oppose the Russification of the Ukraine!

The Communists are attempting to destroy the culture and the nationality of the Ukrainian people just as they are attempting the same form of slow genocide in Latvia, Lithuania, Estonia, Moldavia, and elsewhere.

The Communist atrocities must end!
Chicago Tribune, John Laval

Chicago Tribune, Monday, April 10, 1972

TIME, AUGUST 3, 1970

8 Brandt aides hit U.S. radio

BONN — Eight Social Democratic deputies have appealed to President Nixon to close down Radio Free Europe and Radio Liberty when current appropriations run out June 30.

It was the first direct attack on the two U.S.-financed stations from West German government ranks but did not represent the official view of Chancellor Willy Brandt's cabinet.

The eight deputies, all from the left wing of Brandt's party, sent their cable to Mr. Nixon four days ago, with a copy to Brandt. They called the two stations "stumbling blocks" and said their existence raised doubts about West German sovereignty.

CHICAGO SUN-TIMES, Fri., Mar. 24, 1972

Kuznetsov Rips Sen. Fulbright's Attack on Radio

[Chicago Tribune Press Service] LONDON, Feb. 28 —Antoly Kuznetsov, Russian author who fled to Britain in 1970, today criticized efforts of Sen. William Fulbright [D., Ark.] to close down Radio Free Europe and Radio Liberty which broadcast from Western Europe to the Eastern Bloc.

Radio Liberty and Radio Free Europe are the most important sources of information for millions of people living in the Communist world," the author said. "If they were closed down it would be a major catastrophe for those people who have learned to depend on them and trust them for the last 20 years."

Kuznetsov said the Russians and other Communist governments broadcast propaganda to the west for a total 900 hours daily in 78 different languages.

"ALÉZ HOPI!"

ROOSEVELT WITH STALIN AT TEHRAN IN 1943

A talent for choosing talent, a faith in the power of charm.

Kurt Waldheim

THANT

CHICAGO SUN-TIMES, Tues., Apr. 4, 1972

Oak Park

'Russia violates human rights

On March 22 the United Nations Commission on Human Rights in a resolution declared that the actions of Israel in occupied Arab territories violate human rights. The commission was deeply concerned about acts, such as colonization by establishing Israeli settlements there, deportation, demolition of villages, confiscation of property, collective punishment, ill treatment of prisoners and administrative detention.

A question arises as to the ability of the UN Commission on Human Rights to perform its duties. The commission, as yet, has not investigated the actions of Soviet Russia in its occupied territories.

The three independent Baltic States of Lithuania, Latvia and Estonia were occupied by Soviet Russia in June, 1940. Since then the Russians violate human rights in Lithuania, Latvia and Estonia, performing the acts of colonization, mass deportation to Siberia, demolition of villages, confiscation of property, collective punishment, forbidding religious practices and many more.

The question is: When will the UN or its commission investigate the crimes against humanity committed by the Soviet Union?

Jonas Jasaitis

Chicago Tribune, February 29, 1972

The New York Times by HARRISON G. JARVIS

Anatoly Kuznetsov in London

Богдан Лепкий

ІВАН ФРАНКО

Василь Стефаник

Богдан Лепкий

30 років тому помер поет і прозаїк Богдан Лепкий. Радіо «Свобода» переслало бесіду Ігоря Качуровського про Богдана Лепкого і його творчість.

*

Що знає тепер про Богдана Лепкого молодий читач на Україні? Скупі, короткі відомості в Українській Радянській Енциклопедії можуть дати лише дуже бліде уявлення про літературну діяльність Богдана Лепкого. Його твори давно не передруковують, у бібліотеках їх, очевидно, нема. Тільки на Галичині й Волині читач старшого віку ще, мабуть, береже книжки Богдана Лепкого і шанує його, як українського письменника. І я думаю, що в уяві цього читача Богдан Лепкий займає місце десь недалеко від Івана Франка. поруч із Василем Стефаником.

Не забули Богдана Лепкого також і в літературних колах. Були вістки, що львівські письменники підіймали питання про потребу перевидати деякі його речі. Але ці домагання покищо розбиваються об незрозумілу байдужість партійного керівництва.

Вертаюся до порівняння Богдан Лепкий — Василь Стефаник. Обидва вони репрезентують художній напрямок імпресіонізму в українській літературі. Імпресіонізм Стефаника доведений до крайніх меж, і його жодним способом не можна сполучити з будь-яким реалізмом. Натомість Лепкий — представник поміркованого імпресіонізму. Сучасному українському читачеві, який звик до реалізму в мистецтві, набагато легше було б сприйняти творчість Лепкого, аніж творчість Стефаника. Але Стефаникові більше пощастило: в УРСР його друкують і передруковують, хоч і не без цензури. Тим часом, не дозволяють надрукувати навіть збірки вибраних творів Лепкого.

А з літературної спадщини Лепкого є що вибрати. Він залишив 12 книг поезій, 13 книг оповідань і повістей, багатотомну серію історичних повістей «Мазепа» та кілька книжок спогадів. Крім того, Лепкий, який, до речі, був професором української літератури в Краківському університеті, написав курс історії української літератури, видав двотомну антологію української поезії «Струни» та переклав українською мовою прозу Шевченка і видав повне зібрання його творів. Крім того, Богдан Лепкий переклав польською мовою «Слово о полку Ігоревім», поезії Тараса Шевченка, оповідання Михала Коцюбинського. Якщо все це зібрати до купи — буде понад 40 книжок.

Найцінніше — під чисто мистецьким поглядом — у творчості Богдана Лепкого — це його лірика. Це лірика типово — імпресіоністична, смутно-замріяна, меланхолійна, перейнята осінніми настроями.

Як поет Богдан Лепкий належав до гуртка «Молода муза». Крім нього, до гуртка входили Петро Карманський, Василь Пачовський, Остап Луцький та Стефан Чарнецький. Варто згадати, що Іван Франко високо цинив творчість молодомузців. Ось його слова: Живе почуття дійсності, відраза до шаблону, пристрасне шукання правди в обсервації і вислові — ось що характеризує тих молодих писателів і велить нам покладати на них найкращі надії.

Проте доводиться признатися, що значна частина творчості молодомузців поблякла з бігом часу. А серед тих поезій, які зберегли дотепер свою свіжість, лев'яча доля належить Лепкому.

Легко завважити одну цікаву особливість поезії Лепкого. Це висока фонічна організація і музикальність віршів. Богдан Лепкий користується засобом т. зв. звукової інструментації, себто повторенням певних звуків і звукосполук. Такий вірш ніби сам просить, щоб його поклали на музику.

І справді: одна з найпопулярніших українських пісень написана саме на слова Богдана Лепкого. Я маю на думці пісню «Журавлі»:

Чуєш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі в вирій.

Чути: кру! кру! кру!
В чужині умру,
Заки море перелечу
Крилонька зітру.

Мерехтять в очах
Безконечний шлях,
Гине, гине в синіх мряках
Слід по журавлях.

Десь у колах партійного керівництва, якому немиле ім'я Богдана Лепкого, щоб не накладати заборони на популярну пісню, вигадали дотепний вихід: Скасували авторство Лепкого — і оголосили пісню «Журавлі» народною піснею...

Василь Пачовський

Проживши більшу частину життя у Кракові, Відні, Раштаті і знову в Кракові, Богдан Лепкий постійно носив у душі тугу за рідним Поділлям. Тому його і привабив мотив журавлів. А журавлі в світовій літературі виступають як символ емігранта й вигнанця. (Цей символ зустрічаємо у вірменській і азербайджанській ліриці і в угорській поезії доби Відродження.) І виходить парадокс: студент педагогічного інституту вивчає поезію про журавлів угорського поета Балінта Балашші, а про автора української пісні «Журавлі» Богдана Лепкого йому не вільно нічого знати. Тридцять років до дня смерті Лепкого — це тільки нагад, що наступного року будуть соті роковини з дня його народження. І з цієї нагоди випадало б видати бодай декілька книг поезій та прози Богдана Лепкого.

1971 року,

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

Проф. Юрій Бойко видав перший том своїх вибраних праць

Мюнхен. — З датою 1971 року появилася тут з друку накладом автора п.н. „Вибране” перший том літературно-критичних статей і літературознавчих праць відомого українського еміграційного науковця Юрія Бойка, професора Українського Вільного Університету і Німецького Університету у Мюнхені. На зміст цього 360-сторінкового тому склалися статті і праці проф. Ю. Бойка, написані й опубліковані ним на літературні і театральні теми в 1930-1956 роках, в тому числі про Т. Шевченка, І. Франка, М. Коцюбинського, М. Хвильового, І. Дніпровського, Г. Косинку, Б. Антоненка-Давидовича, В. Підмогильного, І. Кочергу, О. Лятуринську та В. Барку. Включена до цього тому також більша праця проф. Ю. Бойка п.н. „Творчість Тараса Шевченка на тлі західноєвропейської літератури”, що була видана первісно німецькою мовою. Попереджений цей перший том праць проф. Ю. Бойка першою частиною його ж автобіографічної статті п.н. „Про зусилля і здобут-

ки”, що охоплює роки до 1935. В додатку до видання вміщені численні ілюстрації — фотографії батьків автора і його самого з різних періодів і подій його діяльності, як також репродукції змісту деяких журналів, у яких він друкував свої праці та документи про його працю під советським режимом. Розраховане усе видання вибраних праць і статей проф. Юрія Бойка на три томи. Народжений проф. Ю. Бойко 1909 року на Херсонщині. Закінчив факультет мови і літератури Одеського Університету й аспірантуру при Науково-дослідному Інституті ім. Шевченка в Харкові. Після відбуття аспірантури був науковим співробітником згаданого Інституту.

Проф. Ю. Бойко був одним із доповідачів на 1-му Світовому Конгресі Вільних Українців в Америці в листопаді 1967 р. Недавно проф. Ю. Бойко отримав від 1-го Американського Легіону в Європі, з осідком у Брюсселі, золотий орден „Маяк свободи”, за духовий вклад в боротьбу за справу миру.

ТВОРИ

ТОМ I.

СТЕПОВИЙ СФІНКС

Суспільно-філософські нариси

“Велику душу і велику думку дав Господь цій людині... Щастям є те, що велика творчість нашого філософа-мислителя збережена. Кола церковної ієрархії віднайдуть у ньому нового християнського мислителя”.

Б. Гошовський (“Свобода”)

Появився перший том творів Юліана Вассіяна

У 1953 році відійшов передчасно один з найвидатніших українських мислителів, історіософ, ідеолог організованого українського націоналізму, д-р Юліан Вассіяна, один із близьких співробітників полк. Є. Ковчальця.

Філософські, соціологічні, політичні, ідеологічні, мистецькі і літературознавчі та інші писання мислителя залишилися в рукописах, а частина розкинута в різних періодиках.

Напередодні 20-річчя від смерті мислителя В-во „Євшан-зілля” у Торонто, як черговий свій випуск видало I-ий том його творів із великим вступом про філософа-ідеолога, що його авторами є З. Пеленський, П. Мірчук, З. Книш, В. Мартинець, О. Бойків і Б. Гошовський та з окремою статтею д-ра М. Антоновича п.з. „Історіософія Ю. Вассіяна”, після якої йдуть праці самого мислителя в числі 20 на історіософські, ідеологічні, філософські, релігійні й інші теми, а замикає їх вибір нотаток-думок мислителя та особливо цінна праця п.з. „Назад до Шевченка”. Подана теж бібліографія друкованих праць автора. Том в об'ємі 288 сторіць друку, прикрашує портрет мислителя, роботи мистця М. Михалевича. Він теж оформив обкладинку-написи, тиснуті золотом на твердій полотняній оправі книги.

Перший том творів носить

назву: „Степовий сфінкс” — це назва однієї з помічених у книзі історіософських праць мислителя про Україну.

Творчість мислителя Ю. Вассіяна призначена для духовно-інтелектуальної провідної верстви, отож наклад обмежений, але мабуть вистачальний, щоб з'явитися у наших найдобріших домашніх бібліотеках.

До найближчих чергових томів призначена велика праця-студія про християнство, студія про Василя Стефаника й інші. Можна сподіватися, що до 20-річчя смерті мислителя з'явиться другий, а чи й третій том його праць.

Перший том творів мислителя — „Степовий сфінкс” — висілає В-во на замовлення з долученою вплатою \$10.00, разом з коштами пересилки, а й з замовленнями чергових томів.

Адреса В-ва така:

Євшан-Зілля
189 Snowdon Avenue,
Toronto 319, Ont., Canada

На окреме бажання зацікавлених В-во може вислати теж фотокопію цих праць мислителя, які були друковані в „Розбудові нації”, але не ввійшли до цього тому праць, а є важливі для дослідників історії та ідеології українського організованого націоналізму, зокрема цінна праця „Програма виховання”.

Юліан Вассіяна

* 12 січня 1894, † 3 жовтня 1953.

Портрет роботи мистця М. Михалевича.

3 ЖИТТЯ ШКОЛИ Українознавства

Остання велика імпреза Школи Українознавства Т-ва Української Учительської Громади в Чикаго відбулася на закінчення шкільного року 1969-70 в неділю 7. VI. 1970 на Оселі в Равндлейку. Ця імпреза була присвячена для вшанування І. Котляревського, генерала Чупринки та ювілеєві 20-річчя існування нашої школи.

У першій частині програми для вшанування І. Котляревського виступили ансамблі бандуристів та мандоліністів ОДУМу під керівництвом диригента Анатолія Луппо з кількома музичними точками, а дівочий квінтет відспівав кілька пісень. Виступи Одумівської молоді обох ансамблів і квінтету були гарно виконані, численно зібрані глядачі прийняли гучними оплесками.

Друга і третя частина була призначена для вшанування пам'яті ген. Т. Чупринки і для відмічення 20-річчя школи. Програму виконали дітвора і молодь нашої школи, що виступали поодинокими класами під керівництвом своїх опікунів зі збірними й індивідуальними деклямаціями, співами і хороводами та вільноручними вправами. Міжшкільного конкурсу деклямацій (на доручення Шк. Ради) не вдалося відбутися, бо за винятком нашої школи і одного учня з українознавчої школи в Пелетайні, ніхто більше не зголосився.

У кінцевій частині пописувалися діти своїми вправами та забавами, підготованими п. С. Кавкою і п. М. Ганкевич.

Всі виступи музичних ансамблів, квінтету, деклямації відбувалися на збудованому подіумі перед головним будинком Оселі на тлі відповідно удекорованої фронтової стіни портретами І. Котляревського, Т. Чупринки і гербами областей України та тризубом. Посередині удекорованої стіни поміщено великий напис „Слово — це наша зброя”, що його взяли собі як мотто на табло абсолювенти.

По правому боці сцени на землі, між двома мштами, пишався живий тризуб з квітів, на яких піднято український і американський прапори під час відкриття свята директором школи проф. А. Антоновичем. Після його короткого слова до молоді, родичів і гостей та привітання, розпочалася програма, якою керував на доручення директора інж. С. Голяш як учи-

тель нашої школи. Вільноручні вправи, хороводи та виступ „соняшників з України” відбувалися на площі біля сцени, як це видно на світлинах.

На площі зібралося багато родичів, дітей, молоді та гостей. І тим разом наша шкільна імпреза була наскрізь вдатною. Світлини зроблені з цього свята передав зовсім безкорисно д-р П. Пундій, подібно як він це робив минулими роками з усіх виступів нашої школи.

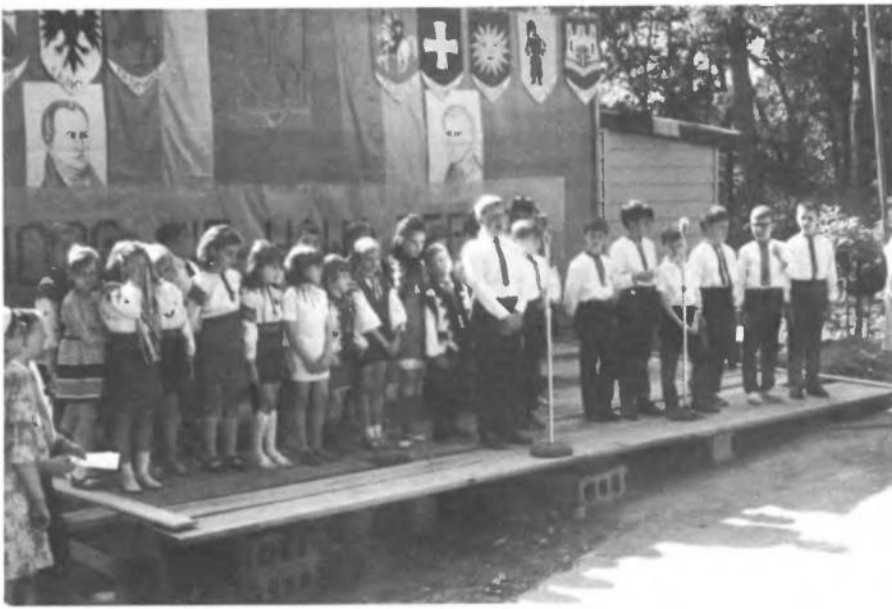
Господарською частиною імпрези керував окремий комітет зложений з членів Батьківського Комітету школи і окремих матерей та батьків наших дітей. Комітет імпрези очолював п. Юрій Стельмащук, голова Батьківського Комітету, учитель нашої школи. При найближчій нагоді згадаємо прізвища всіх членів комітету, що виконали свої обов'язки якнайкраще.

Павлина Павлюкова

По Службі Божій відбувся в Ідальній Оселі обід для учителів, батьків і гостей на прощання п. Павлини Павлюкової, найстаршої не тільки віком учительки, але також найстаршої учительки нашої школи, що перша започаткувала навчання дітей, ще в приміщенні „Бесіди” на білярдових столах і повних 20 років зразково сповняла свої учительські обов'язки.

Цього року вона саме закінчила 60 літ своєї учительської праці над вихованням української дітвори і молоді, в цьому 20 літ праці в нашій школі. Павлина Павлюкова тішилася завжди великою пошаною серед учительського збору, батьків і дітей. Вона, крім учительських здібностей, була і повною посвятою виховницею. Вміла не тільки

„Учительської Громади” в Чикаго

передати знання предмету, але й впливати навіть на найбільш тяжких до ведення дітей і заставляти їх до праці. Вміла їх полонити, діти до неї прив'язувалися і горнулися з охотою до науки.

звертала увагу на домашні завдання, лектури, читання, вимову, на індивідуальні та збірні деклямації, збірне читання і поведінку учнів. П. Павлюкова з великою увагою ставилася до навчання співу і організування різного роду конкурсів. Сама була великим любителем співу, обдарована гарним голосом. Кожна її кляса, захоплена нею, з замилюванням ставилася до співу й прекрасно вивчала пісні на два голоси. Це набуте знання служило їй для улаштування різного роду клясових імпрез і виступів на загальношкільних пописах. Діти, захоплені цими імпрезами, жили ними і майже без винятку брали в них участь. В її клясах порядок і дисципліна були зразкові, й то не вимушені, але впоєні учителькою, бо її вплив самочинно ділав на дітей. Своєю безмежною і пристрасною любов'ю до України і до свого народу, що її вона набула ще в молодих літах в часі вільних змагань, мандруючи по Україні, вміла передавати в душі нашої дівчини. І хоч п. Павлюкова належить до найстрашних віком учителів, ми всі її бачимо бадьорою і все всміхненою, на всіх наших національних святках і імпрезях. Вона докладно здавала собі справу з того, що шкільні й позашкільні імпрази, різного роду конкурси та виступи відіграють величезну виховну роль у формуванні національної свідомості української дівчини та молоді серед чужого оточення. Вони презенту-

ють також і виховну та навчальну працю учителів і молоді. Вони являються свого роду іспитом зрілості учителя перед українським громадянством і батьками в національному та громадському вихованні нашого молодого покоління. При цьому згадані імпрази влещують учителям та батькам навчання дітей і дають їм заохоту до науки й пильнішого відвідування школи та ставати членами молодечих і студентських організацій. П. Павлюкова була переконана, що сама наука, подана навіть найбільше приступно учителем в клясі, не в силі всеціло оформити національно учнів без повище поданих і переведжених в життя виховних засобів. Саме навчання української мови без тих виховних засобів скорше чи пізніше стане для дітей мало притягачим і українська мова буде для них чужою, а не рідною мовою.

На тому обіді, що відбувся в її пошану, дир. школи проф. А. Антонович попрощав нашу сеньйорку від імені учительського збору, родичів і дітей та удекорував її мазепиською медалею. При цій нагоді відзначив також мазеписькими медалями учительок, що найдовше жертвенно і з великим успіхом учать в нашій школі, а це: А. Лукомську, М. Дубицьку і С. Кавку. Проф. Ю. Сидорович і бл. п. мгр Ю. Саевич були відзначені теж мазеписькими медалями при нагоді роздачі дипломів абсолювентам нашої школи. Промовляти там і інші вчителі. П. Павлюкова в своєму прощальному слові подякувала за це скромне, але щире прийняття.

Адам Антонович

Не першій світлині зліва виконує програму ансамбль бандуристів О.ДУМу, на другій зліва струнний ансамбль, а на третій під ансамблем бандуристів — одумівський квінтет дівчат. На всіх інших світлинах є групи учениць і учнів по-

одиноких кляс нашої школи, що виконують збірні й індивідуальні деклямації, танки, хороводи — під проводом учительок: А. Лукомської, Л. Кавки, М. Ганкевич та ін. На останній світлині (четвертій) вгорі сидять гості й родичі, які приглядаються виконавцям програми.

Мелянія Дубицька

Антонія Лукомська

Соломія Кавка

Д-р Степан ВИТВИЦЬКИЙ,

Президент Української Народної Республіки
в екзилі.

ЩОБ МИ МОГЛИ ЗНОВУ ВГОРУ ПІДНЯТИ УКРАЇНСЬКУ ЧЕСТЬ

Подана нижче стаття сл. п. д-ра Степана Витвицького, Президента Української Народної Республіки в екзилі, була надрукована 3 1/2 роки тому п.н. „Всім нам великодні побажання” у великодньому числі львівського щоденника „Новий Час” з 24 квітня 1938 року. Передруковуємо цю статтю з огляду на актуальність висловлених у ній думок також і для сучасної еміграційної дійсності.

Нема ніяких терпіння ані нещастя абсолютних, самих по собі. Від способу, в який ми терпіння і нещастя сприймаємо, залежить їх сила і значення. Ми є творцями того „матеріалу”, який нам доставляють зовнішні удари і від нас залежить, щоб вони були перетворені на остаточну перемогу. Не зовнішні сили розпоряджають нами, а ми розпоряджаємо тими силами та їх повертаємо на своїх слуг, що служать нашому духовому під'ємові. Христова перемога на Голгофі є наукою, яка учила, учить та учитиме людство по всі часи тої чудесної, найвищої з усіх творчості.

Нема теж абсолютних ударів для народу. Ніяка людина і ніякий нарід життєвих ударів не обміне. Вони — неминуче природне явище — і дарунок долі. Без них не було б ні змагання, ні боротьби, і без них життя не мало б зміслу, було б нудне і безцільне. Які б великі не були ті удари, вони нам не страшні, якщо діятиме в нас ідея, що зветься народом і не впаде його дух.

Боротьба, яку ведемо, це дужання двох духових сил. Котра з них дасть від себе більше свого труду, умности, знання, серця, самовідречен-

ня, героїзму, посвяти — та перемаже. Безупинне змагання, безнастанна творчість все вищих духових вартостей, радість з добутих осягів, почуття наростаючої народної сили, тісне співжиття всіх нас в спільних терпіннях, радощах, успіхах, перемогах, помноження сил духа народу і його вічних цінностей — все те несе нам з собою боротьба. Чим сильніший наступ, тим вища скаля для напруги всіх наших сил. Кожний орач за плугом, кожна робота у робітничім варстаті, кожна праця в науковій робітні, кожне слово духовника до вірних, увесь невсипущий героїський труд української жінки й матері, кожне діло в розбудові нашої спільноти, кожна жертва своїм особистим добром для публічного — з думкою про службу одній Великій справі — оце поодинокі, далеко не всі, акти нашої оборони. Її організація й провід — це найвище завдання політики.

Справжні удари — це ті, які ми самі собі завдаємо. Українство — це ідея найбагатшого й найліпшого змісту та найкращої форми духового життя. На нього складаються протягом століть найвищі вияви української душі й ті, що сталися й ті, що творяться. Але не

всі українські люди мають у своїй щоденній свідомості великі досягнення нашого минулого. Не всі живуть Володимиром Великим, Романом Галицьким, Хмельницьким, Шевченком. Є багато серед нас таких, до яких промовляти здібно тільки сучасна дійсність. А та народна дійсність, яку ми створюємо своїм внутрішнім розвалом і внутрішньою війною всіх проти всіх, не рве за собою нікого. Не є ані розумні, ані ідеалістичні, ані лицарські наші наступи й протинаступи та українству вони не додають ні світлості, ні чести, а кожний з них вдає сокирою в підставу нашого національного життя. Українство — як співжиття в душі діє дуже слабо, а це співжиття визначає націю.

В ім'я нашого існування ми мусимо з тої руїни вийти. Віримо в благородність українського ума й серця, віримо в моральну силу жертв, принесених для народу на протязі всієї нашої історії. Щоб у Великий Христовий День обновились до дна наші „гасмні глибини сердечні”, щоб ми зуміли перемогти самих себе, щоб ми своїми руками змогли знову вгору підняти українську честь, щоб була в нас одностайна воля й думка та одностайне діло. *Христос Воскрес!*

Д-р Степан Витвицький

Арештовані у Києві

Стефанія Шабатура

Ірина Стасів

Від Голготи до Воскресіння

Відродження віри в Бога — Творця всесвіту, в науку Христа, що був розп'ятий на Голготі за проповідання Божого Слова, і в Його воскресіння — серед українського й інших поневолених Московою народів незалперечне. Про це можуть свідчити не тільки повідомлення підпільної преси в Україні і в інших „республіках” СРСР, не тільки твори захальвної літератури, як, наприклад, Олександра Солженіцина, але й навіть висновки та ствердження офіційних совєтських чинників. Доповідачі і промовці під час атеїстичної конференції, яка відбувалася у липні минулого року в Москві, стверджували у своїх виступах, що дедалі більше молоді, навіть комуністичної, навертається не лише до віри в Бога, але й відкрито бере участь в релігійних обрядах, у церковних відправах, шукаючи душевного заспокоєння в релігії і відповіді на тривожні для молодих людей питання.

Характеристичними для ренесансу релігійних почувань можуть бути мотиви у творчості молодих сучасних поетів України. Львівський поет Ігор Калинець присвятив свою поширювану в українському „Самвидав” збірку поезій „Підсумовуючи мовчання” засудженому на 14 років ув'язнення і заслання історикові Валентині Морозові, висловлюючи при цьому бажання, щоб ця книжка стала для В. Морозова „хоч на мить хусткою Вероніки на хресній дорозі”. Свій „Тренос” — плач над ще однією хресною — тобто Морозовою — дорогою він поділив на десять „страстей”, порівнюючи їх із зупинками Христової хресної дороги. Сучасність уявляється поетові „голготою провінційного суду”, замаскованого „галуззям кодексів”, важкою дійсністю, що в ній побратими відсажуються навіть без срібняків і в якій треба шкодувати за біблійним Юдою, і молитися Божій матері, щоб дала „і нам торкнутися негаснучих слідів”. І просить „спастися нас від найбільшого гріха — байдужости до вогню”. Ще в іншого молодого поета, родом із Волині, автора циклу віршів „Відшукування приреченого”, заключний вірш переплетений мотивом „Христос воскрес”.

Як провесняні підсніжники і проліски, що провіщають близьке пробудження природи, недалеко весну, всі ці мотиви і згадки у поетичній творчості це тільки натяки — прочування того, що має прийти — радісно і переможно здійснитися — після всіх зупинок страсної дороги — Воскресіння людей і народу.

СВОБОДА

Володимир Блавацький в ролі Гамлета

(Рис. С. Грузбенка)

ЖИВІ ШАХИ У ЛЬВОВІ

(Присвята сл. п. В. Блавацькому і членам шахової ланки СТ. „Україна“)

Одною з наших маніфестацій, що їх організуємо у вільному світі в обороні українського народу, проти арештів українських культурних діячів, проти русифікації і нищення його історичних, релігійних пам'яток, знищення українських церков та проти трактування України як своєї московської колонії, повинна б відбутися і маніфестація, яка показала б наглядно народам західного вільного ще світу, серед якого проживає українська еміграція, переможні моменти в історії України над Москвою і іншими наїздниками на українські землі.

Думаю, що такою саме історичною подією є світла перемога гетьмана І. Виговського під Конотопом над московським наїздником у 1659 р. І цю світлу перемогу над Москвою належало б відзначити імпрезою „живих шахів“ на великих спортивних майданах в найбільших осередках української еміграції ЗСА, Канади, Великої Британії, Австралії та одної з країн південної Америки.

Цю маніфестаційну імпрезу, при добрій волі й організаційному хисті, можна підготувати і перевести з великим пропагандивним і моральним та навіть матеріальним успіхом, запрошуючи до участі в характері глядачів також і всі поневолені Москвою народи та представників і приятелів з-поміж народів, серед яких проживаємо і працюємо, не говорячи вже про симпатиків шахового спорту і всіх шахістів.

В організуванні такої імпрези ми здобули великий досвід на рідних землях Західної України за німецької окупації в часі другої світової війни. Подаю коротеньку інформацію про цю небуденну імпрезу живих шахів у Львові.

До мене, як до тіловиховного референта Відділу Молоді Українського Центрального Комітету у Львові, зголосився один з завансованих членів ланки шахів Спортивного Т-ва „Україна“, що її тоді очолював мгр М. Турянський, з пропозицією влаштувати імпрезу живих шахів. Цю пропозицію я прийняв з місця і ми обговорили підбрання для цієї імпрези відповідної історичної події. Найкраще відповідала нам перемога гет. Виговського над Москвою під Конотопом. Однак мій співбесідник був переконаний, що німці цієї пропозиції не затвердять, і ми вибрали перемогу Володимира Мономаха над половцями 1113 р. Підготову імпрези взяло на себе Т-во „Україна“ спільно з ланкою шахів. Головою Т-ва „Україна“ був бл. п. дир. В. Блавацький, який також очолював і Український Театр у Львові й мав до своєї диспозиції всіх акторів, оркестру та всі потрібні театральні устаткування, а також допомогу зі сторони Культурного Відділу УІК з його великим штабом працівників і співробітників. Цей відділ очолював д-р М. Кушнір.

В ході підготовки зголосилися до мене і до Тіловиховної референтури УІК представники Культурного відділу і запропонували влаштувати цю імпрезу спільно з їхнім відділом і обіцяли, що вони всецільо допоможуть своїм великим штабом місцевих сил цю імпрезу підготувати і перевести, використовуючи при цьому свій пропагандивний, добре зорганізований апарат. На їхню пропозицію я погодився. І ця імпреза відбулася під патронатом Відділу Молоді, що його очолював проф. З. Зелений, і Відділу Культурної Праці. Референтура Тіловиховання була складовою частиною Відділу Молоді.

Ця імпреза відбулася при прекрасній погоді на площі „Сокола Мацежі“ у Львові у личаківській

Англія. Анна Руда виконує народний танок у гучульському однострої. Вона здобула першенство і багато медалей. Виступає в танцювальному ансамблі „Крилаті“, що існує при осередку СУМ у Брадфордї.

Новітній Боян мандрує по світі...

Відомий український тенор, Володимир Луців, син чудового Підкарпаття, забрав свою бандуру, а знею свою зеленострунну пісню, щоб при їхній допомозі понести променисту славу своїх українських прадідів по далекому і широкому світі.

Концертуючи по таких велетах-кораблях як „Квін Мері“ та „Квін Елизабет“ і проїхавши понад сто тисяч миль океанами і морями, наш співак одержав срібну медалью за свої чудові виступи з рук коммодора Мара. В році 1961-му виступаючи на міжнародному конкурсі співаків у Бельгії здобув там першу нагороду, а в 1966-му р. почесну грамоту від губернатора Волпе, стейту Мессечусетс в Америці. —>

дільниці. Всі трибуни були вивчені по береги публікою і гостями, що зїхалися з різних міст. Актори під управою дир. Блавацького виконали своє завдання блискучо. Ця імпреза залишила на всіх учасників, так виконавців як і глядачів, не затерте враження. Перемога українських воїнів над половцями була ілюстрована партією славного шахіста 19-го ст. Андерсена проти Кізерічкого. Ця партія відома в шаховій літературі як „безсмертна“.

Адам Антонович

Володимир Луців студіював спів і музику в Римі та Лондоні, а найважливішим його виступом, де доля перерішила його кар'єру, був виступ у Музичній Консерваторії — Академії св. Кекилії в Римі. Від того часу співак —

Володимир Луців

Д-Р ТИМОТЕЙ МАЦЬКІВ

(1892 - 1972)

(Посмертна згадка)

Д-р Тимотей Мацьків помер 18-го січня ц. р. в Торонто, де він проживав останні роки свого життя. Це була видатна індивідуальність, і людина високих громадських чеснот. Його автобіографія появилася в Едмонтоні в 1963 р.

Тимотей Мацьків закінчив восьмирічну українську класичну гімназію в Станиславові, директором тоді був визначний педагог д-р Микола Сабат. Був увесь час першим учнем або одним із перших. Йому ворожили університетську кар'єру, бо він проявляв надзвичайний запал до науки, який рідко можна було спостерігати серед учнів. З гімназії, в своїй душі, він висів високий етос, яким проникнута була виховна атмосфера школи. Це був етос активної творчої настанови на ідейність. Постулат активності й вимогливості, передусім до себе самого, — характеристичний для усього його життя, починаючи від шкільної лавки і кінчаючи роками старости.

Він з рідкісним запалом узявся після закінчення гімназії до правничих студій, які перервала перша світова війна. Як вояк і старшина спершу австрійської, а пізніше Української Галицької Армії, він твердо стояв на всякому пості. А йти в бойових лавах Української Гал. Армії, яка заплатила гекатомбами жертв за ідеал державності української нації, — це вимагало повсякчасної готовності до самопожертви.

Коли ж після закінчення тих трагічних змагань Тимотеві Мацькову вдалося завершити свої юридичні студії і він став суддею, і на цьому посту, в умовах важкої польської займанщини, проявив моральну силу, захищаючи на судових процесах українських селян, бо тоді на наших землях закон був потоптаний. Керувався почуттям правди й справедливості. З таким самим почуттям він діяв серед свого

громадянства. На еміграції в Німеччині, після закінчення другої світової війни, його обрано на голову найвищого громадського суду. Йому довелося вирішувати спірні, не раз дуже болочі справи, які виникали серед української еміграції. Нелегко було спромогтися на об'єктивність і справедливість у суд. Однак наш суддя не мирився ніколи з нехтуванням громадських законів, яке мало місце серед розсвирених, політичних угруповань, не дбав про опінію асоціальних середовищ і мав відвагу гостро засуджувати тих, хто топтав громадський закон, а тим самим — честь українського суспільства. У своїй поведінці він беззастережно висував постулат громадської дисципліни та єдності дій в тому переконанні, що тільки суспільство, яке здійснює той постулат, може створити тривалі фундаменти української державності.

Не будемо затримуватися на самовідданій допомогівій акції, яку Мацьків провадив з доручення Українського Центрального Комітету, бо це не вносить нічого суттєвого до його характеристики. Зате, не можемо помянути мовчанкою того, що він зробив у науковій діяльності. Під час німецької окупації Галичини Тимотей Мацьків був віцепрокурором апеляційного суду у Львові, а при тому працював як член редакційної колегії, яка підготувляла видання законів українською мовою. Тому, хто стоїть збоку, важко уявити собі, якої великої сумлінності, наполегливості та скрупульозності в н.м. а гас така праця. „Українське Видавництво“ у Львові встигло видати „карний кодекс“ і „Кодекс карного справування“ а працю над „Кодексом цивільного справування“ перервали воєнні дії.

Тривалий пам'ятник залишив по собі Т. Мацьків у формі згаданих спогадів п.

ІВАН ЗАДОРОВНИЙ, ВИДАТНИЙ МУЗИК-ДИРИГЕНТ

Стемфорда. — Минулої п'ятниці, 11-го лютого, тут помер на 56-му році життя один з найвидатніших наших сучасних музиків - диригентів св. п. Іван Задорожний. Похоронок відбувся в понеділок, 14-го лютого, з церкви св. Юра. Попереднього дня, в неділю 13-го лютого, відбулася в похоронному заведенні Петра Яреми панахида в прийдяності Владика Івана Стаха та великої гряди.

Світлої пам'яті маестро Іван Задорожний народився 10-го березня 1916-го року в Городенці в Західній Україні, де й закінчив середню школу, поступивши на теологічні студії в Богословській Академії у Львові. Змалку виявляв небуденний му-

зичний талант. Диригував гімназійним хором і в Богословській Академії продовжував своє музичне зацікавлення, розпоряджаючи при цьому чудовим голосом. Закінчивши богословські студії вступив до Музичного Інституту й опісля продовжував музичні студії на скитанні, спершу у Відні й опісля в Мюнхені, здобувши диплом диригента. Диригуючи хорами, маестро Задорожний вже в Європі виступав, як соліст, в операх та на концертах.

Приїхавши до Америки, Покійний початково диригував церковними хорами у Філадельфії і Байоні, хором „Прометей“ у Філадельфії і найбільше вславився, як диригент Української Капелі Бандуристів ім. Т. Шевчен-

ка, яка під його диригентурою відбула кілька успішних турне, та як диригент нашого репрезентативного хору „Думка“ в Нью Йорку. До найбільших музичних досягнень Покійного належить вивчення та поставлення опера Павла Углицького-Печеніги „Відьма“, що відбулася в заповненій по береги залі Карнегі Голл з нагоди 70-ліття Українського Народного Союзу в 1964-му році.

Кілька років покійний маестро Задорожний був культурним керівником під час літніх сезонів на Союзівці і тоді вже, в розмові з представниками УНСоюзу, членом якого він був від перших днів свого приїзду до Америки, він видвигнув думку про повний симфонічний концерт української музики, початково запланований з нагоди конвенції УНСоюзу в Клівленді в 1970-му році. Проте, ненадійна недуга та частинний параліч перешкодили в цьому пляні, але ним він жив до кінця свого життя. Ще на деякий час перед своєю передчасною смертю він переслав культурній Комісії УНС подрібний плян такого концерту.

Смерть маестра Івана Задорожного це велика і незаступна втрата не тільки для його опечаленої родини — дружини, дочки і двох синів та братів, але всієї української культури та української громади, яка назавжди збереже світлу пам'ять про нього.

IVAN ZADOROZNY Іван Задорожний
Conductor of the Ukrainian
Chorus "Dumka" of New York

ХОР „ДУМКА“
НЬО ЙОРК

а. „З-над Дністра на канадійські прерії“. Клясична ясність і простота стилю, точність вислову, а при тому об'єктивність і тонке почуття правди — це властивості твору, якими відзначаються найкращі твори української мемуаристики. Творові Мацькова притаманний ще й своєрідний моральний патос. Він пронизаний наскрізь ідеями громадської самодисципліни та єдності дій, ідеями, які все ще падають у нас на каменистий ґрунт.

Нехай ця посмертна згадка буде висловом пошани для людини, яка намагалася і своєму життю дати глибший ідейний зміст, і в душі свого оточення та ширших кіл громадянства передати високий етос, який цементує громадянство. —

Д. Козій

Инж. Манар Каплистий

На фото зліва: Юрій Рибак, син ювілята д-ра М. Рибака, майор М. Каплистий і його дружина, д-р М. Рибак, п. Ніна Суржко, пор. М. Суржко, дружина інж. Чалешева і інж. С. Чалешів.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ

ЮВІЛЕЙНИЙ ВЕЧІР

13 лютого м. р. Відділ Т-ва Прихильників УНР у Філядельфії влаштував Вечір-Ювілей для своїх чотирьох сеньйорів, заслужених лицарів Залізного Хреста, інж. М. Каплистого, д-ра М. Рибака, пор. М. Суржка та інж. Чалешева.

У програмі вечора виступив з промовою поет Білаїв, поет Пилипенко з рецитацією свого вірша,

присвяченого Ювілятам. Виступили також і пластунки з гуртка Ярки Коморовської „Незабудки”. Вони гарно відспівали в'язанку українських пісень у супроводі гри на гітарах. Світлина з ювілейного вечора робив п. І. Вонсу. Він також зробив і портрет пор. Суржка у військовому однострої. Пані приготували смачну перекуску.

Ювіляти одержали багато привітів від визначних осіб. Привіти прислали також: вже покійний Блаженніший Митр. Іоан, Митр. Мстислав, пок. Митр. Канади Блаженніший Іларіон, Верховний Архiepіскоп Кардинал Йосиф Сліпий, Архiep. Михаїл з Канади, п. Маруся Бек, о. прот. В. Коваленко. Молобен в наміренні ювілятів відпра-

вляв о. мітр. Ст. Біляк.

Ювіляти подякували Управі Т-ва Прихильників УНР на руки його голови інж. Павла Римаренка, за улаштування ювілею виконавцям програми і паням за приготування перекуски, і всім гостям. Окрему подяку зложили всім Достойним Особам за переслані привіти.

Примітка Редакції: Через нерегулярну появу журналу і надмір матеріалу, поміщуємо цю дописку у спізненому реченні. Інж. Каплистий є нашим передплатником і симпатиком Екрану та великим приятелем молоді. Редакція журналу передає цією дорогою інж. Каплистому і його Дружині та всім Ювілятам ширший привіт.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРАФІЯ СВЯТИХ ВОЛОДИМИРА Й ОЛЬГИ В ЧІКАГО

Під Покровом Богоматері — починаємо будову церкви

Не диво, отже, що саме у Свято Покрова Пресвятої Богородиці наша парафія св. Володимира і Ольги розпочинає важливі етапи в будованні Божого Храму. Рік тому, у цей же день благословлено площу під будову церкви, а цього року, 17 жовтня розпочато офіційно будову храму церемонією копання землі.

Біля престола, гарно прибраного вишиваними обрусам, крім наших душпастирів о. рад. Павла Джулинського та о. Маріяна Бутринського, наші парафіяни побачили також і свого давнішого душпастиря о. Лютослава Куссого, який з Канади прибув до нас на ці радісні святкування. Дияконські функції сповняв о. Іван Кротець, який уже по короткому часі свого перебування між нами, зумів здобути призначення і любов усіх наших парафіян, а головню молоді.

ЦЕРКОВНИЙ ВІСНИК — 31 жовтня 1971

Проповідує о. радник Лютослав Куссий

ЦЕРКОВНИЙ ВІСНИК — 1972

БУДУЄМО НАШУ ЦЕРКВУ
Мурують стіни цеглою

Церемонія копання: о. Маріян Бутринський, голова Будівельного Комітету зрушує землю лопатою 19

Удатний лет на Місяць

ЧЕРГОВЕ ДОСЯГНЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ АСТРОНАВТІВ

У п'ятницю, 30 липня, американські астронавти вчетверте ступили ногою на Місяць, підтверджуючи великі досяги американської техніки. Залога міжпланетного судна „Аполлон-15” у складі: Д. Скотт, Дж. Ірвін та А. Ворден відбули найуспішніший досі, якщо йдеться про наукові здобутки, політ на Місяць.

У понеділок, 26 липня, американська потужна ракета „Сатурн” викинула міжпланетне судно „Ендівур” з астронавтами поза сферу притягання Землі й воно полетіло в напрямі Місяця. Поза малими пригодами — вода витікала з бляшаного збірника в судні, електричний провід частинно недомагав — подорож відбулася добре.

Як судно наблизилось до Місяця астронавти Скотт і Ірвін пересіли в місячне судно „Фалкон” („Сокіл”) й осіли у віддалі лиш 400 стіп від того місця, яке їм призначено агенцією для міжпланетних польотів в районі т.зв. Моря дощів. Астронавт Ворден кружляв

SCOTT

стання Місяця, його вік та його будову.

Перед поворотом на Землю астронавти випустили сателіта, який має кджляти кругом Місяця. Інструменти, які є в сателіті, мають міряти місячні магнетні поля й пересилати дані про них на Землю.

Діяльність астронавтів на Місяці оглядали мільйони людей, бо на місячному автомобілі був спеціальний апарат, що коштував 582,000 дол., який пересилав світлин на Землю. Апарат обслуговував навідалі інженер із централі для міжпланетних польотів у Тексасі.

Поворот астронавтів на Землю відбувся без ніяких ускладнень. В неділю, 8 серпня їхне судно осіло при помочі парашутів на Тихому океані недалеко Гавайських островів, де на них ждав американський військовий корабель „Окінава”.

Американська агенція для міжпланетних польотів плянує вислати ще два судна на Місяць, й на тому досліджування Місяця буде на якийсь час припинене.

Політ судна „Аполлон-15” коштував американців 445 мільйонів доларів. Американський сенат обкрів дуже бюджет на міжпланетні польоти й не знати, коли ухвалить знову фон-

IRWIN

РІК ХІ. "ЕКРАН" Ч. 61-62, СІЧЕНЬ-КВІТЕНЬ 1972.

Georgi Dobrovolsky

Vladislav Volkov

Viktor Patsayev

Погана ізоляція кабіни була причиною смерти трьох советських астронавтів

Москва. Советський уряд ствердив окремим комунікатом, що раптова зміна тиску повітря стала причиною смерти трьох советських астронавтів, які стаянови залого „Союзу 11”. Георгій Добровольський, Владислав Волков і Віктор Цапасв перевели в космосі загалом 24 дні, побивши цим рекорд щодо часу перебування в безваговому стані. Вони вистартували з Землі 6 червня ц. р. і злучилися з рухомою космічною обсер-

вагорією „Салют” наступного дня. 29 червня вони відірвалися від „Салюту” і розпочали поворотний лет на Землю, який проходив нормально. Але за 30 хвилин перед приземленням настала в кабіні така раптова зміна тиску повітря, що всі три астронавти негайно померли. Советський комунікат покликуються на висліді лікарських і патологічно-анатомічних дослідів. Причиною тієї раптової зміни була недостатня ізоляція кабіни

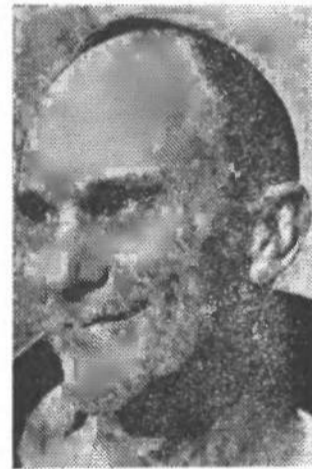
Командант залого „Союзу-11” Добровольський — українець

Charles M. Duke

John W. Young

Thomas K. Mattingly

Apollo 16

ди на дальші дослди міжпланетних просторів.

Але агенція для міжпланетних польотів уже плянує дальші польоти.

На весні 1973 р. американці задумують випустити в міжпланетні простори космічну лябораторію, на взір советської лябораторії „Салют”. Американська лябораторія буде куди більша за советську. Советський „Салют” важить 55,000 фунтів і має поємности 3,500 кубічних стіп. Американська лябораторія важитиме 140,000 фунтів і матиме поємність 12,500 стіп. Вона буде кружляти значно вище, як советська, й тому зможе довше вдержатися в просторі. В лябораторії перебували б астронавти зразу по 28 днів, а відтак по 56 днів.

Окрім дослідів далеких зір та плянет, лябораторія виконувала, б теж деякі

практичні завдання. Мін. з перших буде устійнити докладно запаси води в ЗДА, на що звичайним способом було б потрібно 10 років. З лябораторії можна буде теж відкривати зложжя різних мінералів, яких сьогодні звичайними способами не можна знайти. На основі світлин, що їх перед кількома роками робило судно „Джеміні” відкрито зложжя нафтової ропи в Червоному морі та в Австралії. Кошт лябораторії перейде два мільярди дол.

В 1977 р. американці плянують вислати на Марс два невеликі воза з інструментами, які відтак посилали б різні інформації на Землю.

Одначе всі ці пляни залежать від того, чи сенат ухвалить потрібні фонди, без яких коштовні польоти неможливі.

WORDEN

головним судном кругом Місяця й робив світлин з Місяця. На Місяці астронавти перебули три дні. Вони подорожували, вперше на Місяці, спеціальним електричним автомобілем „Ровер-1” („Бурлака”), що коштував 12.9 мільйонів доларів, збирали мінерали, переводили різні поміри та робили світлин.

„Ровер-1” переїхав на Місяці 20 миль.

Астронавти залишили на Місяці наукову станцію, яку в русі буде вдержувати атомовий мотор і яка мотиме довго пересилати на Землю дані про дрозання поверхні Місяця, космічний пил, що паде на Місяць ітд.

Судно „Аполлон-15” привезло з Місяця бл. 200 фунтів різних мінералів та пилу, назбираних астронавтами в різних місцях. Вчені сподіваються з мінералів зібрати деякі дані про пов-

Russ Operate Spy Ring: Arab Paper

[By United Press International]

An Arab newsletter yesterday accused the Soviet Union of establishing a vast intelligence network in Egypt that was intended to aid Moscow's strategic interests in the Middle East rather than to help the Arabs against Israel.

The An Nahar Arab Report said Egypt recently began an investigation into the Soviet activities, which resulted in the expulsion of one top Soviet military adviser. It said Egyptian commanders also were ordered not to obey Russian instructions until they were cleared by general headquarters.

The newsletter is a weekly analysis of political and economic developments in the Middle East. It is published by the An Nahar newspaper in Beirut, Lebanon.

The newsletter quoted authoritative sources in Cairo. It said there has been a "steady growth of activities undertaken by Soviet personnel in Egypt which are connected less with genuine Egyptian-Soviet liaison than with purely Soviet strategic interests in the region."

It also said Soviet Consul General Yuri Suslikov in Alexandria recently was removed

Chicago Tribune, Monday, March 6, 1972

after three months in office because he made no attempt "to disguise his contempt for the Arabs and their cause."

CHICAGO SUN-TIMES, Mon., Jan. 26, 1970

Middle East cooking

Von Braun Speaks Out

One man above all has been responsible for the remarkable success of America's manned space program. That man is Wernher von Braun.

In a recent interview, Von Braun said this:

"Manned space flight is an amazing achievement, but it has opened for us thus far only a tiny door for viewing the awesome reaches of space. Our outlook through this peephole at the vast mysteries of the universe *only confirms our belief in the certainty of its creator.*"

Von Braun said he personally finds it as-difficult "to understand a scientist who does not acknowledge the presence of a superior rationality behind the existence of the universe as it is to comprehend a theologian who would deny the advances of science."

On another occasion, America's top-most space scientist said:

"One of the most fundamental laws of natural science is that nothing in the physical world ever happens without a cause. *There simply cannot be a creation without some kind of spiritual creator.*"

On yet another occasion Von Braun stated emphatically:

"Anything as well ordered and perfectly created as is our earth and uni-

Christopherson — Ambassador College

German-born Wernher von Braun, America's leading space scientist.

verse *must* have a Maker, a master designer. . . . There must be a Maker; *there can be no other way.*"

Von Braun's unequivocal statements may come as a shock to some who have unthinkingly equated scientific discovery with atheism.

Few people have ever taken the time to inspect the breathtaking marvels of our universe. To bridge this "knowledge gap" we have published, free, a new booklet, *Our Awesome Universe*. Just off the press, it is full of mind-staggering statistics and breath-taking color photographs. Write for your copy today.

Помста неба

Гагарін, повернувшись із свого першого польоту в міжпланетні простори, чванькувато заявив, що був він справді «на небі», але... Бога не бачив. Можна б зовсім пройти поруч безбожницького змісту й спрямування цієї заяви, коли б не те, що небо таки мстить на тих, хто вривається у його таємниці без належного респекту.

Дея роки тому вбився советський космонавт Комаров, сідаючи на землю після успішного польоту. Тепер — у кабіні «Союз-11» — знайдено мертвими трьох космонавтів, що пробули в міжпланетних просторах 24 дні і 17 годин.

Безперечно, польот їхній був успішний, вони побили всі рекорди перебування поза притяганням Землі. І раптом, в менті повороту в нашу атмосферу, наступила нагла смерть. Нема сумніву, що советські спеціалісти знають докладно причину смерті, бож радіо-контакт, телетричний контакт — не були перервані: кабіна осіла, кермована автоматично з землі. А це значить, що техніки на землі точно знали всі реакції організму астронавтів, тобто знали причину й мент смерті.

Лишається на сумління советських офіційних чинників довге затаювання фактів. Зокрема в обличчі недалекого польоту американських астронавтів на Місяці.

Фахівці справи звели всі питання до двох можливостей: або наступила, через якесь технічне недотягнення, нагла депресурізація кабіни «Союз-11», або людський організм не витримує наглого повороту в атмосферу після довшого перебування поза притяганням Землі. Більшість фахівців схиляється до першого припущення.

Раніше чи пізніше, офіційні сов. чинники подадуть до загального відома причини смерті. Але затаювання їх являє черговий доказ відсутності будь-якого ступня людяности у цих «соціалістичних гуманістів».

П'ята висадка американців на Місяці

АСТРОНАВТИ ДОСЛІДЖУВАЛИ ГОРИ НА МІСЯЦІ

Американське міжпланетне судно „Аполлон-16” відбуло щасливо свій політ на Місяць й повернулося на Землю з багатьома но-

вими відомостями та 245 фунтами місячних мінералів, що їх зібрали на поверхні Місяця. Теперішній політ мав за-

завдання перевести дослідницькі місії.

Свою 11-денну подорож на Місяць астронавти закінчили в четвер, 27 квітня,

During historic flight which ended in tragedy, Soviet cosmonauts show off roomy cabir of Soyuz 11. Left to right, Georgy Dobrovolsky, Viktor Patsayev, and Vladislav Volkov

РІК XI. "ЕКРАН" Ч. 61-62, СІЧЕНЬ-КВІТЕНЬ 1972.

ІРА МАЛАНЮК — СПІВАЧКА СВІТОВОГО МАШТАБУ

На концертах наших співаків ми часто зустрічаємо пісні, які реперезентують все, що можна знайти найкраще у ліричній скарбниці української художньої пісні, проте рідко коли асортимент пісень знаходить такого багатого і різноманітного інтерпретатора, як Іра Маланюк, що її ми мали змогу чути на її концерті 5-го березня ц. р. в залі Званевої Школи Вест Парк у Торонті.

У програму, за винятком чотирьох пісень Ріхарда Штрауса, увійшли пісні виключно українських композиторів, створюючи своєрідну ліричну атмосферу камерного типу.

Іра Маланюк відома не тільки з своїх оперних виступів у всіх столичних містах Європи, але й поза межами Європи (Буенос Айрес). Її обмеження до репертуару виключно української пісні на згаданому концерті має своє психологічне значення (і криє майже ностальгію) не тільки для української громади, але і для неї самої. Вона ніби повертається із великих світового масштабу творів в обійми рідної пісні. Насправді ж Іра Маланюк постійно виконувала і виконує українську пісню за кордоном і є одним із її найкращих, високомистецьких пропагаторів. Тільки тією любов'ю до української пісні треба собі вяснювати включення у програму декілька пісень популярних нефахових композиторів, що їх співачка неспо-

дівано, завдяки своєму виконанню, піднесла до професійної вишини.

А втім жмут ліричних шедеврів, поданий Ірою Маланюк на цьому вечорі у контрольованій культурній формі, виявив не тільки великий оперно-естрадний досвід співачки, але й її камерний хист. Вона чарує середнім і нижчим регістром свого голосу і вміє з опануванням контролювати вищий. Широкий оперний діапазон її голосу враз із естрадним досвідом відчувалося особливо в таких відомих піснях як "Огні горять" М. Лисенка, "Ой, поля, ви поля" В. Барвінського (з одним неочачним неполадком, який залишився секретом виконавців), у "Думі про Нечая" Д. Січинського, а то навіть і в гарно відспіваній, невибагливій пісні "Мамо моя" А. Гнатишина (з деякими відомими кліше із української підсоветської популярної пісні). Те саме можна сказати про такі пісні як "Ой вербо вербо" Ст. Людкевича та вдумливі і знаменито драматизовані "Жита" Н. Нижанківського.

Окремий відділ створила група пісень Р. Штрауса. Варто пригадати, що Іра Маланюк має особливе відношення до цього великого модерного німецького композитора через свою славу тітку Соломію Крушельницьку, яка перша виконувала роллю Сальоме в одноіменній опері Р.

Штрауса (Цікаво, що коли Іра Маланюк в 1958 р. виконувала в Буенос Айресе роллю Іродіади в "Сальоме", їй показували програму, де колись у цій же опері головну роллю співала та ж Соломія Крушельницька).

Звичайно, що в тих піснях, вирощених на німецькій художній пісні за традиціями Шуберта, Брамса і Вагнера, Іра Маланюк почувала себе у своєму елементі. Пісні вражали своїм дріб'язковим вистудіюванням і поглибленням. Всі чотири пісні, ніби чотири різні ліричні картини, були віддані відповідно до їх змісту і відповідно голосово характеризовані: радісне "Gluckes genug", глибоко драматичне "Ruhe meine Seele", і так само глибоко виспіване "Mein herz ist stumm", та із всіма динамічними нюансами майже шубертівське (додаючи експансію Штрауса) "Befreit". У всіх цих піснях Іра Маланюк із мистецькою точністю підтвердила свою високу гідність камерзенгера.

Після цього наступив ряд українських жартівливих пісень, що в них Іра Маланюк блиснула своїм темпераментом із більшою життєвою свободою, як: знаменито і незвичайно оригінально згармонізована "Ой ходила дівчина беріжком", В. Барвінського, орієнтально-архаїчне "Чи я тобі не казала", Б. Лятошинського, і особливо життєрадісний "Дощик", М. Лисенка.

Дарія Каранович як піаністка-компаньйот була знаменитою парою для співачки і своєю блискучою грою особливо в таких піснях як "Жита", "Дощик" та пісні Штрауса, які своєю фортепіановою фактурою вимагають віртуозного поглиблення, знаменито віддавала не тільки тло і кольор, але й у багатьох випадках оживляла чисті темні настрої, створений творцем у творі.

Численно зібрана публіка щиро вітала рідкого і дорогого гостя з Європи, змушуючи співачку до наддатків.

Концерт вдало адміністрував інж. А. Пашковський.

Іван Ковалів
ПОВНИ ШЛЯХ.

Іра Маланюк у ролі Кармен

Дарія Каранович

Іра Маланюк

Dancing Ukrainians from Manchester

Photograph: Reginald Coote

GIRLS of the Orlyk Ukrainian dancers adjust their make-up in a mirror held by their leader, Ivan Solowej, before appearing in the English Folk Dance and Song Society's Festival at the Albert Hall, in which 500 people are performing this weekend. The Orlyk group, most of whom were born in Britain, live near Manchester.

THE UKRAINIAN-AMERICAN HOUR on WRYM Radio

1971 p.

A Ukrainian radio program, beamed every Saturday from station WRYM in Newington, Conn., from 10:30 to 11:30 a.m., has been started here recently. Directed by Dick Kerry (above, left), with speakers Maria Velcinska and John Pawlak, the program airs Ukrainian news, commentary and music. It reaches most of Connecticut, some parts of Massachusetts and Rhode Island. A special program devoted to the observance of the 54th anniversary of Ukrainian independence was broadcast Saturday, January 22, 1972.

Colonel General
David Dragunsky,
twice Hero of the
Soviet Union,

Володимир Луців виступає та концертує по найбільших театрах та концертних залах і радіо-телевізійних програмах Великої Британії.

Наш співак відомий із виступів у багатьох містах Італії, Австрії, Німеччини, Франції, Голландії, Ізраїля, Канади, Сицилії, Нассау, Гібральтару, Швейцарії, Канарійських островів, Люксембургу... Співаючи в десяти мовах, включає завжди українські пісні, які зворушують чужинців, зупиняють їхню увагу, дають причину до розмов про Україну та українців.

Тисячі виступів, понад чотириста чужих рецензій, понад тисяча українських дописів і рецензій, чотири довгограйні грамофонові платівки, а на них 50 пісень утвірених навки, це вклад нашого мистця в скарбницю української культури, це свідок живучості української людини, яка співом та чудовою грою на бандурі, в строї Чигиринського козацько-

старшини, несе нашу потоптану ворогом прадідівську славу в широкий світ. Ряд статей про українські думи та музику появилися англійською мовою з-під пера цього унікального співаця. Побут його в Ізраїлі, звернув на себе увагу, зворушив до глибини душі колишніх жидівських в'язнів совєтських коцтаборів, присєднав багато приятелів.

Концерти Володимира Луціва і, мова його бандури, це дуже вимовна і переконуюча мова і, напому співцеві — міжнародної слави, нашому українському тенорові, ми повинні створити таку атмосферу, в якій він міг би вихити там, де вирішуються великої ваги питання, постанови і рішення, щоб своєю чарівною піснею, віртуозною грою підтвердити Симоненкову тезу, що: народ мій є, народ мій завжди буде, ніхто не перекреслить мій народ" !...

Борис Губка

«Чи ви обрізані, пане генерале?»

Голландський кореспондент американських журналів «Тайм» і «Лайф», Фрізо Ендт, довів совєтського генерала Давида Драгунського, до шаленого гніву, під час жидівського конгресу, що недавно відбувся в Брюсселі.

Щоб паралізувати світовий розголос конгресу, що хотів зрушити світову опінію в користь жидів у СРСР, Москва вислала ген. Д. Драгунського, якого завданням було: показати, що ось — мовляв — він жид і є генералом в СРСР, що мало б доказувати відсутність будь-якої дискримінації жидів у СРСР. На «височайший наказ» Москви через свого спеціального перекладача, Соколова, Драгунський розповідав що він сам жид, але його жидівське походження не перешкодило йому стати генералом бригади і навіть вести одну з Воєнних Академій у Москві.

Фрізо Ендт поставив генералові ряд питань, які мали б виявити, чи дійсно Д. Драгунський — жид. Журналіст немало здивувався, що генерал не відрізняє «їддіш» від «ївріт» (новогєбрайська мова, що стала офіційною в Ізраїлі). Кінчаючи першу розмову, Фрізо Ендт сказав Драгунському: Мазель тов, що означає — багато щастя. Генерал зовсім не зареагував, аж доки перекладач вияснив значення цих слів. Тоді він відповів... «Да».

Це ще більше скріпило переконання Ф. Ендта, що Драгунський не жид, а просто москаль. Він пішов до його кімнати й там відбулася така розмова:

— Я дуже сумніваюся, пане генерале, чи ви жид.

— Чому?

— По-перше, ви не говорите їддіш, не знаєте різниці між їддіш і ївріт. А якщо ви дійсно жид, то чим можете це доказати?

— Доказати? Як же я маю доказати?

— О, дуже просто, покажіть, що ви обрізаний...

Але до цього не дійшло. Фрізо Ендт мусів тікати перед п'ястками генерала й його перекладача. На щастя, він був ближче дверей...

М. В.-Д.

Під кінець листопада, 26-го м. р. відбувся на терені нашої громади в Чикаго літературний вечір поезії і прози Романа Кухаря, що заслуговує на увагу нашої суспільності. Вечір організував відомий суспільно-культурний діяч, проф. Адам Антонович, при співпраці проф. Мирона Федорова і приятелів творчості Р. Володимира (літ. псевдонім Р. Кухаря).

Д-ра Романа Кухаря делегувала, в той час, його установа, Форт Гейс Кензас Коледж, де він працює на становищі професора славістики й германістики, на річну конференцію Асоціації Викладачів Чужих Мов в готелі Конрад Гілтон у Чикаго. Цю нагоду й використав наш гість, автор поетичних творів „Палкі серця”, „Прапори думки”, „Височій, життя!” та „Поезія в перекладах”, для зустрічі з нашим громадянством. „Живий зв'язок письменника з рідною суспільністю й читачами”, як висловив Кухар з цього приводу в місцевій радіопередачі Л. і С. Самбірських, „с моральним збудником його творчості”. Р. Володимир, як поет і письменник, добре відомий українській суспільності, зокрема завдяки своїм літературним виступам в Нью-Йорку, Мюнхені, Лондоні, Монреалі й Торонто. Визначний літературознавець, проф. Володимир Радзикович, писав про його творчість:

„Серед українських письменників, розсіяних у країнах вільного світу, творчою активністю, різноманітністю й шириною зацікавлень звертає на себе увагу Роман Кухар (Р. Володимир). Багатий та різноманітний його письменницький доробок. Протягом останніх років (1960-их) появилось чимало його публіцистичних статей, рецензій, есеїв, розвідок, а теж оповідань і навіть драматичних спроб, українською й англійською мовами. Головне поле письменницької діяльності д-ра Кухаря — поезія.

З 1951-го р. почали появлятися в журналах, альманахах, часописах його літературні твори, нагріті гарячою любов'ю до свого народу, до України. Вартість творчості Р. Володимира передусім в ідеалістичному світогляді автора, в його глибокій релігійності, гарячій любові до рідного краю, минушини, традицій, у його змаганні до висот, в тузі за перемогою правди над неправдою, добра над злом, в культі „високих і світлих постатей”, в пошукуванні нових форм і образів, нового поетичного слова. („Вісник”, ч. 2, 1966).

Не зважаючи на несприятливу погоду цього пізньосімейного дня, у вечорі прийняла участь добірна публіка. Після відкриття, вступним словом, проф. А. Антоновича й літературного введення д-ра С. Самбірського, низку поетичних творів Р. Володимира прочитали, на зміну: відома співачка й рецитаторка п-і Ія Мацюк, і дикторка української радіопередачі, п-і Самбірська. Автор прочитав уривки зі своїх новіших прозових творів, з яких один передавав реалістичну картину підсоветського побуту, інший віддзеркалював недавні процеси національного піднесення на Пряшівщині, а ще один тонкою психологічною методою кидав світло на складні умови праці українського інтелектуаліста в діаспорі.

У живім обміні думок, що вив'язався після літературної частини вечора, забирали голос і висловлювали авторіві признання, між інш., поети Олесь Бабій, Теодор Курпіта і проф. англійської мови Кензаського університету, д-р Віліям Марквардт. Наш видатний поет, Олесь Бабій, так згодом схарактеризував творчий шлях Р. Володимира: „На полі української літератури, серед поетів емігрантів в Америці, на твердому ґрунті життя вигнанців розцвітають квіти поезії Романа Кухаря, що почав свою творчість тоді, коли на життєвому шляху він здобув уже багато досвіду і став письменником, що має не лише талант, але й непересічну культуру слова, техніку віршування і писання творів майстерної прози”. („Українське Життя”, ч. 1, 1972).

Наприкінці вечора, що вінс неабияке урізноманітнення в життя нашої громади, слухачі придбали твори письменника з його автографом та висловлювали щирі побажання зустрітись з ним знову в недалекому майбутньому. При нагоді зустрічі учасники довідалися, що після чотирьох уже виданих поетичних збірок Р. Володимира, саме поступили до друку його роман у двох томах, п. наг. „Нація на світанку”, з добу українського резистансу між двома світовими війнами, і збірка нарисів на актуальні крайові й еміграційні теми, „Простір і воля”. Дві дальші збірки його оповідань і новель, „Світ Людини” й „Верхів'ями буднів”, як і вибір драматичних творів, „Сучасний вертеп”, готуються до друку.

С. Самбірський
СВОБОДА.

DR. ROMAN KUCHAR, associate professor of language, was born in Lviv, Ukraine and has a diverse educational background. He has studied voice at the State Conservatory in Lviv and the Viennese School of Music. Later Dr. Kuchar received a bachelor of music degree from Colorado State University. He also holds a degree in language interpreting.

Interpreter of languages

Instructs in languages

By DAVID KEARNEY
of the Leader Staff

Although an instructor of Russian and German languages at Fort Hays State, Dr. Roman Kuchar, associate professor of language, has other interests including writing, music, travel and hiking.

"I think of writing as my chief hobby," he said. "I cannot devote as much time to the other things because I do not have the time."

As an editor of *Original Works*, a multi-lingual quarterly printed in Victoria, Canada and a writer for *The Dawn*, published in Toronto, Canada, Dr. Kuchar has written a number of poetry collections and short stories in Ukrainian, his native tongue, and has made many translations from all the Slavic languages.

His latest book, *Space and Freedom*, is a collection of travel essays based on activities of literary figures set in scenes such as Pryashiv, Czechoslovakia, home of Father Alexander Dukhnovych; Haworth, England (Sisters Bronthë); Colorado Springs (Helen Jackson); Red Cloud, Neb. (Willa Cather); and others.

Poetry in all languages

A book published last year, *Poetry in Translation*, consists of translations from all the Slavic languages into Ukrainian and from Ukrainian into English, German, Spanish, French, Hungarian and several Slavic languages.

Dawning of the Nation, a novel in prose, has appeared in parts and a number of his short stories have been published in literary journals.

Poetry books in Ukrainian that he has written include *Hearts Aflame*, a collection of selected works, *Banners of Thought and Life Aloft*.

Dr. Kuchar worked in German iron mines for a year and a half after the Ukraine surrendered to Germany in World War II. Having proficiency in three languages, the Germans took him out of the mines and installed him as an interpreter.

He taught German, Russian and English to displaced persons in Germany and received a diploma of interpreter in Russian and German from the University of Heidelberg. He also served as an interpreter and emigration officer for the International Refugee Organization in Frankfurt and Munich, Germany.

Dr. Kuchar came to the United States in 1951 after accepting a scholarship to Colorado State University and graduated there with a bachelor of music degree.

He received a master's degree in library science from Pratt Institute, Brooklyn, N.Y., and a Ph.D. from the Ukrainian Free University after six years of experience.

"I was invited to come to Fort Hays State as language instructor in 1962 and I eagerly accepted," Dr. Kuchar stated. "I enjoy being a teacher because it enables me to help students on their way with foreign languages."

ОЛЕСЬ БАБІЙ

Вдала зустріч Бойків у Чикаго

У неділю, 27-го лютого 1972, в годині 5-й по полудні, відбулася в Чикаго зустріч Бойків, влаштована місцевим Т-вом „Бойківщина“. Імпреза пройшла з повним успіхом і зала Народного Союзу була заповнена по береги публікою. Учасників було понад 220 осіб.

Зустріч відкрив голова Т-ва „Бойківщина“ проф. Адам Антонович, який привітав учасників, представив почесних гостей: митрополитського радника о. Павла Джулинського і о. Менцінського, д-ра Олеса Бабія, Володимира Тимцюрака, які сиділи за президентським столом, згадавши і не-присутнього проф. Галича, а до ведення програми покликав члена Управи м-ра В. Ничая.

У програму культурної розваги входила „Жива Газета“ з висвітленням д-ром Романом Ковальським знімок з Бойківщини, з поясненням і доповіддю проф. О. Бережницького з Бофало, головного редактора „Літопису Бойківщини“. Відтак відбулася перекуска, яку молитвою о. Менцінський започаткував, а о. Джулиський закінчив.

Далі були деклямації найкращих серед учениць декляматорок: Лесі Попіль „Бойківщині“ — Подольянки, і Марусі Слободян „Каменярі“ — Івана Франка. Обі декляматорки виступили в народніх строях. Опісля мішаний хор парохії св. Йосифа з Чикаго-Північ, під диригентурою Юліяна Позняка, дійсно по-мистецьки відспівав: „Ой, на горі пшениченька“, нар. пісня, муз. Степового, „Верховина, мати моя“, нар. пісня, при а-

Мистецьким керівником виставки була п. С. Кавка. Містоголова п. М. Сенчишак заопікувалася проф. О. Бережницьким під час його побуту в Чикаго, покрив кошти дороги літаком та оплатив три радієві авдиції, чим значно обнизив видатки імпреди. Пан Б. Куцан подбав про участь хору парохії св. Йосифа в нашій програмі, в якому співає разом зі своїм сином.

Поміщуємо кілька світлин.

Перша світлина згори: президентський стіл (сидять зправа): проф. О. Бережницький, о. сов. Менцінський, митр. радник о. П. Джулин-

кордеоні — Левкович, сольоспів — Василь Зарицький, „Білі каштани“, слова Малишка, муз. Майбороди, сольоспів — Хсмяк і Зенон Гук, при фортепіяні — Ірина Голод. Останню пісню на домагання публіки, хор відспівав удруге. За дійсно гарне виконання, публіка нагородила хористів рясними оплесками.

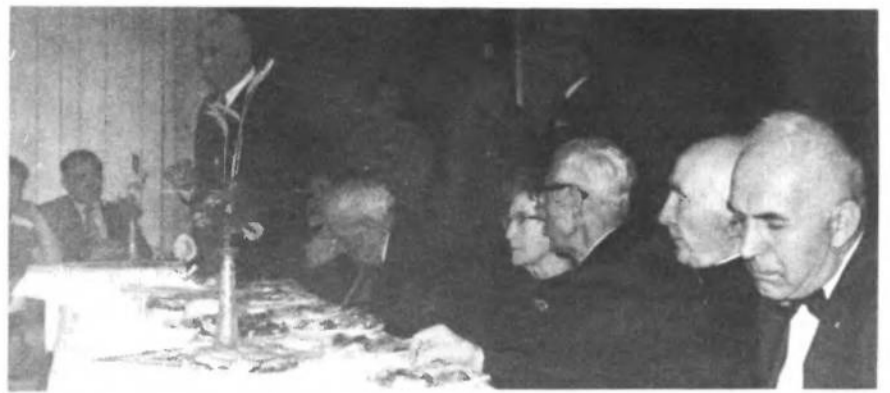
До веселого настрою, який увесь час панував серед публіки, долучився і сміх, що його викликала гумореска про Бойків, яку спеціально написав і виголосив Володимир Андрушко.

Треба признати, що програма імпреди була вміло дібрана й належно підготована і зустріч Бойків пройшла в родинній розваговій атмосфері, залишаючи миле враження.

На закінчення програми, голова проф. А. Антонович звернувся до колишніх мешканців Бойківщини з закликом вписуватися в члени Т-ва „Бойківщина“ і ставати до праці над збереженням бойківської культурної і мистецької творчості. Дякуючи всім за участь у зустрічі Бойків, зложив подяку і паням на чолі з панєю Михайлиною Рен за підготовку смачної перекуски.

Відтак учасники зустрічі оглядали виставку, що складалася з різноманітних знімок з Бойківщини та експонатів: мініатюрна бойківська церковця, хата, сани, колодязь, пряділка, терлиця, плуг і інші, а також дев'ять ляльок у бойківському строї, які дала на виставку із свого комплекту Марія Гриневич, членкиня 22 Відділу Союзу Українок у Чикаго. **В. А.**

ський з дружиною і д-р О. Бабій. Останній стоїть проф. А. Антонович під час відкриття зустрічі та привітання гостей. На другій світлинці бачимо хор парохії св. Йосифа. Перед хором деклямує Леся Попіль. На третій світлинці біля президентського стола виголосує свою гумореску про Бойків п. В. Андрушко, секретар Т-ва. Направо від нього стоїть п. Ф. Юрків і п. Б. Левницький. На двох чергових світлинах бачимо частину бойківської виставки. На цю виставку ляльки визичила п. Гриневич, а п. П. Матійців вишивані завіски.

3

кількох п. Р. Захарчукові, який із своїми чотирма синами безінтересно займається продажем журналу під церквами і при всіх нагодах. Вони є пластунами і змалку брали (і беруть) участь в різних шкільних і позашкільних імпредзах та виступах. Одержали повне громадське й національне виховання та є гідним прикладом до наслідування для всієї української молоді. Належать до одних з найкращих, відданих співробітників „Екрану“ в його поширенні серед громадянства в Лос Анжелес.

Члени Управи Т-ва Бойків і члени Комітету Зустрічі. Перший ряд зліва: М. Гриневич, О. Ковальська, Мих. Рен, Сол. Кавка, Ір. Левницька. Другий ряд: М. Сенчишак, В. Андрушко, Л. Шпиталь, К. Сенчишак, Б. Левницький, А. Антонович, П. Дзидзан.

Традиційна презентація дебютанток в Чикаго

TRADITIONAL PRESENTATION OF DEBUTANTES during the Annual Ball of the Ukrainian Medical Association, Ukrainian Veterinary Association and Ukrainian Engineer Assotiation, on January 29, 1972 at Conrad Hilton Hotel, Chicago, Ill.

Дебютантки і їх ескорта в Чикаго. На фото (зліва): П. І. Скуб'як — аранжер, Марія Грицеляк — Богдан Піганюк, Уляна Волинець — Богдан Ваславський, Оксана Малецька — Ролан Сікачівський, Оля Голуйда — Юрій Станкевич, Марта Богач — Юрій Сосенко, Катерина Коваль — Юрій Грабович, Ярослава Дикий — Борис Яценків, Марта Салдан — Олександр Кміцікевич, Марта Петрина — Марко Мурський, Діана Процик — Андрій Храпливий, Марта Дурбак — Роман Барабаш, Оксана Батерфальви — Богдан Янчишин, Христя Янчишин — Зенон Цибрівський, Христя Косарчин — Зенон Гриньків, Христя Дичій — Данило Григорчук, Христя Мурська — Ростислав Зботанів, Марта Ткачук-Роман — Юрій Литвинишин, голова батьківського Комітету п-і Г. Янчишин — д-р Б. Ткачук.

Цього року, як і минулими роками, презентація дебютанток відбулася на репрезентативному балі Т-в Українських Лікарів, Ветеринарич Лікарів та Українських Інженерів в Чикаго, 29-го січня в найкращій великій залі Конрад Гільтон готелю.

Цей репрезентативний виступ нашої молоді переводять організатори дебюту спільно з господарями балю — проф. А. Антонович, зв'язкова з молоддю п. С. Кульчицька, Батьківський Комітет, до якого входять всі матері дебютанток та п. І. Скуб'як, як аранжер.

І. Скуб'як, на запрошення організаторів дебюту відбуває впродовж кількох тижнів проби, на яких молодь докладно присвоює собі практично всі правила, які обов'язують при презентації дебютанток.

Цього року Батьківський Комітет очолювали: п. Галя Янчишин — голова, п. Ірина Богач — секретар, п. Зінаїда Дичій — скарбник. Більшість з них були присутні разом з матерями на всіх пробах, що відбу-

валися в новому будинку щоденної парафіяльної школи при катедрі св. Миколая. Слід підкреслити, що поведінка молоді як на пробах, так і на виступі була бездоганна.

Програма виступу дебютанток пройшла за всіма ustalеними правилами справно. Дебютантки ввійшли на залю в супроводі батьків і асисті в поазоучному порядку. Так їх представляли на переміну голова Батьківського Комітету п. Г. Янчишин і представник балевого комітету господарів д-р В. Ткачук. Черговою точкою програми були привітти. Від Лікарського Т-ва вітав молодь і родичів голова Т-ва д-р В. Марчук, від Т-ва Ветеринарич Лікарів д-р Яр. Данилишин, а від Т-ва Інженерів передав короткий привіт голова цього Т-ва інж. В. Боднарук. Пані Г. Янчишин зложила привітання для молоді від родичів та подяку господарям і організаторам дебюту. Закінчив привіти подякою господарям і родичам за співпрацю проф. А. Антонович, передаючи при цьому

в коротких словах як дороговказ нашій молоді у дальшій її життєвій манері ці слова:

„Любіть Україну всім серцем своїм і всіми своїми ділами.

Кінцевою точкою програми провів І. Скуб'як, в якій відбувся вальчик батьків з донями та дебютанток з ескортами з відповідними маршами та уклони.

Дебютантки, за малими винятками, є абсолювентками та абітурієнтками шкіл українознавства і є активними пластунами. Асистували їм у більшості студенти університетів і коледжів з Чикаго і інших міст, що є також пластунами та членами інших молодечих організацій (СУМА і ОДУМ) Як ми стало підкреслюємо, наш дебют належить до виховних імпрез молоді, де співпрацюють батьки і громадянство з молоддю і є доброю школою товариської культури для нашої молоді.

Родичі дебютанток зложили на потреби Наукового Осередку НТШ в Сарсель по 10 дол., разом 170 дол., як також склали даток 150 дол. на „Екран“, на покриття коштів поміщеного звіту про дебют і фота. Організатори виступу молоді мали повну піддержку і співпрацю Батьківського Комітету та представників лікарських товариств в особах д-ра А. Хретовського, д-ра В. Ткачука та д-ра В. Петрини, які є великими симпатиками дебюту. А. А.

ДЕБЮТАНТКИ З РОДИЧАМИ

Сидять зліва: І. Скуб'як — аранжер, Марія Малєцька, Люба Олишкєвич, Ірина Богач, Дана Дикий, Ярослава Салдан, Євгенія Петрина, Марія Дурбак, Ірина Процик, Марія Косарчин, Зінеїда Дичій, Гал'я Янчишин, Ярослава Батєрфальви, Марія Мурська, Софія Ткачук-Роман. Другий ряд, дебютантки, зліва: М. Грицєляк, У. Волинєць, О. Малєцька, О. Голойда, М. Богач, К. Коваль, С. Дикий, М. Салдан, М. Петрина, М. Дурбак, Д. Процик, Х. Косарчин, Х. Дичій, Х. Янчишин, О. Батєрфальви, Х. Мурська, М. Ткачук-Роман. Третій ряд, батьки, зліва: д-р Пантєлеймон Грицєляк, інж. Іван Волинєць, Юліан Малєцький, інж. Юрій Олишкєвич, Михайло Богач, д-р Іван Коваль, Ярослав Дикий, Мирослав Салдан, д-р Василь Петрина, Богдан Дурбак, Олександр Процик, Микола Косарчин, Володимир Дичій, інж. Роман Янчишин, Ярослав Батєрфальви, проф. Григорій Мурський, д-р Ілля Ткачук-Роман.

Баль українських інженерів у Лос Анджелєсі

З БАЛЮ УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ У ЛОС АНДЖЕЛЕСІ

Дебютантки зліва: Людмила Матіян, Віра Скол, Ірена Бучинська, Оля Гадзінська, Ліля Кольменарєс, Наталка Пайда, Тіна Осадца, Ніна Бучай, Христиня Долотинянка, Марійка Васильків, Зірка Бульчак, Наталка Будило, Анна Стусь, Оксана Стойко, Ірена Стусь. Ескорти зліва: Юрій Раточко, Тарас Брікнер, Богдан Захарчук, Ярослав Шпак, Брус Маляр, Борис Кєрінь, Джан Нижник, Юрій Мотрук, Аскольд Кєзбур, Олєсь Кашганюк, Павло Зубач, Дерил Нижник, Тарас Проданюк, Павло Сизонєнко, Ярослав Сірський.

Український Лос Анджелєс вжє від декілька років, точнїше від 8-ох, заакцентував Баль Українських Інженєрів як „Баль - Запусти”. що рік-річно відбуваєтьєя при кінці карнавалу, або на

т. зв. „Запусти”. Це вжє увійшло в традицію українського Лос Анджелєсу. Балі українських інженєрів, крім забави, мають також виховний характер, а саме вони уряджують: Презентацію дебютанток. Молоді дівчата і їхні ескорти йдуть дебютувати в репрезентаційних залах, де разом з старшими проводять вєчїр згідно з християнською етикою і моралю.

Цього року баль Українських Інженєрів, майже, був балєм дебютанток. Приїшло 15 молодих, гарних пар. Їхній вхід на залю присутні привітали рясними оплесками. Зорганізуванням і опікою над дебютантками і ескортою зайнялася Зєня Осадца: За вияв признання для її праці приявні нагородили її рясними оплесками. Сама презентація відбулася дуже імпазантно, яку перевєд Зєня Осадца і голова ТУІА інж. Л. Артимовський. Балєм керував імпрезовий реферєнт ТУІА інж. Любомир Осадца, в чому віддано і сердєчно допомагали йому члєни ТУІА інженєри: І. І. Дутка, Б. Микитин, О. Чайковський, З. Захаріяєвич, Ю. Сємєнюк, А. Власєнко.

Л. О.

DIEFENBAKER HEADS DEFENSE COMMITTEE

ДЖ. Г. ДІФЕНБЕЙКЕР НА ЧОЛІ МІЖНАРОДНОГО КОМІТЕТУ ОБОРОНИ ПРАВ ЛЮДИНИ

На запрошення Комітету Українців Канади, діючого в імені СКВУ і його Комісії Прав Людини, дня 17-го лютого ц. р. бувшии прем'єр Канади ВДост. Дж. Г. Діфенбейкер погодився негайно покликати до життя Міжнародний Комітет Оборони Прав Людини та станути на його чолі, як основник і голова цього комітету.

Подаючи до відома своє рішення під час пресової конференції КУК в готелі Марлборо у Вінніпегу, бувшии прем'єр Канади, відомий зі своїх виступів в обороні прав людини і поневоленних народів так в Канаді, як і на форумі ООН, заявив, що він зробить все можливе, щоб кинути світло правди на потоптання прав людини й поневолення цілих народів під режимом советсько-московської тиранії.

Відчитуючи заяву Комітету Українців Канади, його президент о. д-р В. Кушнір подав до відома, що завданням цього Міжнародного Комітету для Оборони Прав Людини є простудіювати поодинокі випадки політичних ув'язнень та перевірити засуди, видані советськими судами в Україні та в інших країнах під советською домінацією з метою подати до відома цілого світу безсторонну юридичну опінію цього комітету.

Як основник і голова, ВДост. Діфенбейкер покличе до співпраці ви-

значних державних мужів та правників міжнародної слави, запрошуючи їх як членів провуду цього Міжнародного Комітету.

Відкриваючи пресову конференцію, д-р С. Яр. Кальба, езекутивний директор КУК, відчитав звернення Комітету Українців Канади у справі советсько-російських репресій в Україні, в якому закликається українські організації Канади та всіх канадських громадян доброї волі прилюдно нап'ятнувати й осудити всіми доступними їм засобами переслідування українських діячів в Україні.

Покликання ВДост. Діфенбейкера на пост основника й голови Міжнародного Комітету Оборони Прав Людини передано як головну вістку того ж дня на головних станціях канадської телевізії й радіа, а наступного дня появились обширні статті в англломовній щоденній пресі Канади. Крім кореспондентів радіа, телевізії та англломовної преси, у пресовій конференції взяли участь кореспонденти українських щоденників «Свобода» й «Америка» та тижневиків «Новий Шлях», і «Канадійський Фармер» та представники деяких етнічних публікацій.

Комітет Українців Канади
Централа

John Diefenbaker, former prime minister of Canada, has been named founder and chairman of the International Human Rights Defence Committee, a group formed at the suggestion of the World Congress of Free Ukrainians.

At a press conference at the Marlborough Hotel in Winnipeg on Friday, Feb. 18, Mr. Diefenbaker accepted his nomination to the committee, which plans to review arrests of Ukrainian political prisoners and those of other nationalities in the USSR.

Mr. Diefenbaker's position will enable him to invite other statesmen and lawyers to sit on the committee and make public its legal opinion based on Soviet law and the Universal Declaration

of Human Rights.

The former PM will base his work on what he had tried to do in Canada. In 1960 he introduced the Canadian Bill of Rights.

In his acceptance speech, he noted that the USSR has changed its course away from the ways of Khrushchev to that of "the awful days of Stalin."

"I shall endeavor to let world opinion operate by understanding what is taking place over in those countries which are under the yoke of communism," Mr. Diefenbaker stated.

"The USSR should assure to all its people the basic rights — to think, to argue, to disagree — but not to do these things which would lead to civil war."

Protest Arrests

The Ukrainian Canadian Committee has sent a telegram to the Secretary General of the United Nations protesting the arrest of eleven Ukrainian leaders and intellectuals who are being held under the article of the Soviet criminal code prohibiting criticism of the Soviet state.

Among the arrested is literary critic Ivan Svitlychny and the former T.V. commentator Vyacheslav Chornovil who in 1967 was sentenced to 18 months in hard labour camps for having publicly reported on secret trials of Ukrainian intellectuals are being accused of is to have quoted the articles of their own Soviet con-

stitution in detending their personal freedoms and rights which according to the law of any country is termed as "defense" and not as a "crime".

In the name of thousands of Ukrainian Canadians we address herewith our strong protest to the United Nations against these arrests which in the eyes of all democratic peoples and nations represent a new drastic violation of the Universal Declaration of Human Rights, of which the Soviet Union is one of the signatories, an example of Soviet double standard: human rights for export and secret trials against their citizens defending these rights.

Having accepted his new post, John Diefenbaker shares a joke with, from left to right, Rev. Dr. Basil Kushnir, Simon Kalba, Mrs. Anne Wach and Ivan Iwanchuk of the UCC.

Зліва направо: Дж. Г. Діфенбейкер, о. д-р В. Кушнір, д-р С. Кальба, пані Анна Вах, і І. Іванчук